

PA 2087

.A66

LIBRARY OF CONGRESS

00003610809

Glass PA 2087

Book A 66

INITIUM

CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS

C. F. CLAY, MANAGER

London: FETTER LANE, E.C.

Edinburgh: 100 PRINCES STREET

New York: G. P. PUTNAM'S SONS

Bombay, Calcutta and Madras: MACMILLAN AND CO., LTD.

Toronto: J. M. DENT AND SONS, LTD.

Tokyo: THE MARUZEN-KABUSHIKI-KAISHA

INITIUM

A FIRST LATIN COURSE ON
THE DIRECT METHOD

BY

R. B. APPLETON

AND

W. H. S. JONES

Non invisa feres pueris munuscula parvis

HORACE

Cambridge :
at the University Press
1916

PA 2087
A66

Cambridge:

PRINTED BY JOHN CLAY, M.A.
AT THE UNIVERSITY PRESS

246598
17

PREFACE

THIS book is intended for Latin beginners who have spent a fortnight on purely oral work without seeing any text-book. How the preliminary lessons are conducted will be found in the "Teacher's Companion to *Initium*" published along with this volume.

The sections mark stages in the work, not separate lessons. The division into lessons must be made by the teacher himself so as to suit the peculiar needs of his class.

R. B. A.

W. H. S. J.

1 January 1916

I

IULIĪ EXITIUM

Persōnae: Iūlius Caesar, Brūtus, Cassius, Metellus, alii.

Iūlius. Quis nōn adest?

Cassius. Cūncī adsumus.

Iūlius. Amīcī, cūncī adestis. Quid dēbēmus agere?
Nōnne volt Metellus mihi dare libellum?

Brūtus. Ita, clārissime. Scis populōs validōs vincere,
bella fēliciter gerere potes, bēllōrum pericula
nunc Rōmānī nōn timent; itaque benevolum
ergā amicōs tē praestā.

Iūlius. Venī ad mē, Metelle. Quid vis?

Metellus. Spectā libellum meum, Caesar. Pūblius meus
in exiliō est. Revocā Pūblium ab exiliō, et
sine ad amicōs suōs redire. Veniam, clārissime, dā.

Iūlius. Sed cūr mē ita rogās? Nōnne meritō in exiliō
est? Num iniūstīs virīs veniam dare dēbeō?
Quis culpās et flāgitia aequō animō tolerāre
potest? Nōn dēbeō Pūblium ab exiliō re-
vocāre.

Metellus. Nōlī nimis sevērus esse. Veniam Pūbliō dā
amicōrum tuōrum causā. Merita amicōrum
nōlī neglegere. Si Pūblius est iniūstus, amicī
tuī sunt iūsti.

Iūlius. Nōn dēbeō iniūstus esse. Nōlō Pūblium revocāre.

Cassius. Adiuvāte nōs, Rōmānī. Iūlius volt esse tyrannus Rōmānōrum. Beneficia Rōmānīs praebēre nōnvolt. Nōlite esse ignāvī. Dēbēmus Iūlium necāre. Mēcum necāte tyrannum saevum. [*Iūlium gladiō petit.*]

Iūlius. [Sē dēfendit.] Cūr tē iniūstum et impium praestās, Cassī?

Brūtus. O saeve tyranne, necō tē, quia iniūstum tē praestās et amīcōs nōnvis adiuvāre. [*Iūlium volnerat.*]

Iūlius. Et tū, Brūte? Sī amīcī mē volnerant, cūr in vitā manēre dēbeō? [*Cadit.*]

Brūtus et Cassius. Tyrannus est mortuus, amīcī. Rōma est libera. Rōmānī sunt liberī et beātī. Gaudēte nōbiscum.

EXERCITATIŌ

1. Quī sunt amīcī Iūliī?
2. Quālēs populōs vincere scit Caesar?
3. Quōrum pericula nunc Rōmānī nōn timent?
4. Quālis homo est Pūblius Metellus?
5. Quālem sē praestat Cassius?

Addē partēs vocābulōrum omīssās.

6. Benevol— ergā amīcōs tē praestā.
7. Revocā Pūbli— ab exili— et sine ad amīc— suōs redire.
8. Veniam Pūbli— dā amīcōrum tu— causā.
9. Necō tē quia iniūst— tē praestās et amīc— nōnvis adiuvāre.
10. Rōma est liber—, Rōmānī sunt liber— et beāt—.

ARS GRAMMATICA

<i>Singuläriter.</i>	<i>M.</i>	<i>F.</i>	<i>N.</i>
<i>Nōm.</i>	parvus	parva	parvum
<i>Voc.</i>	parve	parva	parvum
<i>Acc.</i>	parvum	parvam	parvum
<i>Gen.</i>	parvī	parvae	parvī
<i>Dat.</i>	parvō	parvae	parvō
<i>Abl.</i>	parvō	parvā	parvō

<i>Plūrāliter.</i>			
<i>Nōm.</i>	parvī	parvae	parva
<i>Voc.</i>	parvī	parvae	parva
<i>Acc.</i>	parvōs	parvās	parva
<i>Gen.</i>	parvōrum	parvārum	parvōrum
<i>Dat.</i>	parvīs	parvīs	parvīs
<i>Abl.</i>	parvīs	parvīs	parvīs

<i>Singuläriter.</i>			
<i>Nōm.</i>	libellus	fenestra	verbum
<i>Voc.</i>	libelle	fenestra	verbum
<i>Acc.</i>	libellum	fenestram	verbum
<i>Gen.</i>	libellī	fenestrae	verbī
<i>Dat.</i>	libellō	fenestrae	verbō
<i>Abl.</i>	libellō	fenestrā	verbō

<i>Plūrāliter.</i>			
<i>N.V.</i>	libellī	fenestrae	verba
<i>Acc.</i>	libellōs	fenestrās	verba
<i>Gen.</i>	libellōrum	fenestrārum	verbōrum
<i>Dat.</i>	libellīs	fenestrīs	verbīs
<i>Abl.</i>	libellīs	fenestrīs	verbīs

Cassius, *voc.* Cassī, *gen.* Cassī vel Cassī

Modus Imperatīvus

	I	II	III	IV
<i>Sing.</i>	pulsā	sedē	surge	aperī
<i>Plūr.</i>	pulsāte	sedēte	surgite	aperite

II

DIALOGUS

M. = Magister. D. = Discipulus.

M. Quae sunt membra corporis ?
 D. Digitus, oculus, nāsus sunt membra corporis.
 M. Bene respondēs. Quid nāsō facimus ?
 D. Olfacimus nāsō.
 M. Quō īstrūmentō olfacimus ?
 D. Nāsō olfacimus.
 M. Quid nāsō olfacimus ?
 D. Odōrem nāsō olfacimus.
 M. Quālem odōrem nāsō olfacimus ?
 D. Bonum odōrem et malum nāsō olfacimus.
 M. Quot habēs oculōs ?
 D. Duōs habeō oculōs.
 M. Quid oculīs facis ?
 D. Videō oculīs.
 M. Quibus īstrūmentīs vidēs ?
 D. Oculīs videō.
 M. Quid oculīs vidēs ?
 D. Discipulōs et magistrum oculīs videō.
 M. Quot discipulōs et quot magistrōs oculīs vidēs ?
 D. Multōs discipulōs et ūnum magistrum oculīs videō.
 M. Quot digitōs habēs ?
 D. Decem digitōs habeō, quīnque ā sinistrā et quīnque
 ā dextrā.
 M. Quid facis digitīs ?
 D. Stilum et libellum digitīs teneō.
 M. Quibus īstrūmentīs stilum et libellum tenēs ?
 D. Digitīs stilum et libellum teneō.

M. Aurēs et pēs et ōs sunt alia corporis membra. Quae sunt alia corporis membra?

D. Aurēs et pēs et ōs sunt alia corporis membra.

M. Quot habēs aurēs?

D. Duās habeō aurēs.

M. Quid facis auribus?

D. Audiō auribus.

M. Quibus instrūmentis audīs?

D. Auribus audiō.

M. Quid auribus audīs?

D. Sonum auribus audiō.

M. Quot habēs pedēs?

D. Duōs habeō pedēs.

M. Quid facis pedibus?

D. Ambulō pedibus.

M. Quibus instrūmentis ambulās?

D. Pedibus ambulō.

M. Et quid ūre facimus?

D. Edimus ūre.

M. Quid in ūre est?

D. In ūre est lingua, et dentēs.

M. Quid linguā facimus?

D. Respondēmus linguā.

M. Quō instrūmentō respondēmus?

D. Linguā respondēmus.

M. Quid dentibus facimus?

D. Mordēmus dentibus.

M. Quibus instrūmentis mordēmus?

D. Dentibus mordēmus.

M. Quid dentibus mordēmus?

D. Cibum dentibus mordēmus.

M. Nunc librōs claudite et sine librīs respondēte.

EXERCITĀTIŌNĒS

1. Quō īstrūmentō olfacimus ?
2. Quibus īstrūmentīs vidēmus ?
3. Quot digitōs habēs ?
4. Quibus īstrūmentīs audīmus ?
5. Quid facimus pedibus ?
6. Quō īstrūmentō respondēmus ?
7. Quibus īstrūmentīs mordēmus ?
8. Quot pedēs habēs ?
9. Quot aurēs habēs ?
10. Quot capita habēs ?

Addē partēs vocābulōrum omīssās.

1. Digit—, ocul—, nās— sunt membra corporis.
2. Odōr— nāsō olfacimus.
3. Bon— odōr— et mal— nāsō olfacimus.
4. Du— habeō oculōs.
5. Ambulō ped—.
6. In ūr— est lingua, et dentēs.
7. Cibum dent— mordēmus.
8. Aur— audīmus.
9. Mult— discipulōs et ūn— magistrum ocul— videō.
10. Ben— respondēs.

ARS GRAMMATICA

Dēclīnātiō Tertia

pēs, pedis (*m.*). corpus, corporis (*n.*).

Singulāriter.

<i>N.V.</i>	pēs	corpus
<i>Acc.</i>	pedem	corpus
<i>Gen.</i>	pedis	corporis
<i>Dat.</i>	pedī	corporī
<i>Abl.</i>	pede	corpore

Plūrāliter.

<i>N.V.</i>	pedēs	corpora
<i>Acc.</i>	pedēs	corpora
<i>Gen.</i>	pedum	corporum
<i>Dat.</i>	pedibus	corporibus
<i>Abl.</i>	pedibus	corporibus

III

MAGISTER EST IS QUI DOCET.

Magister. Hodie artem grammaticam vōs doceō.*Titus.* O magister, cūr semper mē excrucias? Semper enim grammaticam docēs, et eam nōn amō.*Magister.* Quid mirum? Māgnī enim est mōmentī. Sed nōlī dicere, "grammaticam docēs, et eam nōn amō"; dic potius, "grammaticam docēs, quam nōn amō." Tū, Tite, es puer qui grammaticam ignōras. Audī hās quoque sententiās: discipulus est is qui discit; lūsor est is qui lūdit; victor is est qui vincit; serva est ea quae servit; ego, qui doceō, sum doctor; vōs, qui discitis, estis discipulī; partēs corporis, quibus scribimus, sunt digitī; membrum, quō olfacimus, est nāsus. Nunc scribite. Ego enim exercitatiōnēs iam recitō.

EXERCITATIŌNĒS

Verte "et eum" et cetera in relātīva.

1. Libellum habeō et eum magister mihi dedit.
2. Titus est puer et is artem grammaticam nōn amat.
3. Fenestram spectō et ea aperta est.
4. Aperta est fenestra et eam spectō.

5. Apertae sunt fenestrae et eās spectō.
6. Spectō fenestrās et eae sunt apertae.
7. Duōs habeō oculōs et eīs videō.
8. Duo mihi sunt libelli et eōs mēcum habeō.
9. Mārcus est discipulus et ēius caput pulsō.
10. Mārcus est discipulus et ei libellum dō.

Addē vocābulūm omīssūm.

1. Lectus est id in — dormīmus.
2. Puer — praemium dō bene respondet.
3. Puer — spectō est Mārcus.
4. Discipulī — libellōs teneō sunt Mārcus et Sextus.
5. Discipulī — libellōs dō sunt Mārcus et Sextus.
6. Puer — caput pulsō est Decimus.
7. Puer — hōc mihi dedit est Pūblius.
8. Puerī — praemia dō sunt bonī discipulī.
9. Puellās — videō nōn amo.
10. Membrum — olfacimus est nāsus.

Cōniunge hās bīnās sententiās.

1. Librum teneō ; liber est ruber.
2. Titus est puer ; Titus artem grammaticam nōn amat.
3. Fenestrās spectāmus ; fenestrae sunt apertae.
4. Mārcus est discipulus : praemium ei dō.
5. Orbilius est magister ; Titus est discipulus Orbilī.
6. Cassius et Brūtus sunt Rōmānī ; eōrum linguam discimus.
7. Scūtum et gladius sunt arma ; ea fert miles.
8. Hominēs spectō ; ei sunt mīlitēs.
9. Vōs bonī estis discipulī ; vōbīs librōs dō.
10. Nōs magister docet ; sapientēs sumus.

ARS GRAMMATICA

M.	F.	N.	M.	F.	N.
<i>Singulāriter.</i>					
<i>Nōm.</i> is	ea	id	eī (iī)	eae	ea
<i>Acc.</i> eum	eam	id	eōs	eās	ea
<i>Gen.</i> ēius	ēius	ēius	eōrum	eārum	eōrum
<i>Dat.</i> eī	eī	eī	eīs (iīs)	eīs	eīs
<i>Abl.</i> eō	eā	eō	eīs (iīs)	eīs	eīs
<i>Plūrāliter.</i>					
<i>Nōm.</i> hīc	haec	hōc	hī	hae	haec
<i>Acc.</i> hunc	hanc	hōc	hōs	hās	haec
<i>Gen.</i> hūius	hūius	hūius	hōrum	hārum	hōrum
<i>Dat.</i> huīc	huīc	huīc	hīs	hīs	hīs
<i>Abl.</i> hōc	hāc	hōc	hīs	hīs	hīs
<i>Singulāriter.</i>					
<i>Nōm.</i> ille	illa	illud	illī	illae	illa
<i>Acc.</i> illum	illam	illud	illōs	illās	illa
<i>Gen.</i> illīus	illīus	illīus	illōrum	illārum	illōrum
<i>Dat.</i> illī	illī	illi	illīs	illīs	illīs
<i>Abl.</i> illō	illā	illō	illīs	illīs	illīs
<i>Plūrāliter.</i>					
<i>Nōm.</i> quī	quae	quod	quī	quae	quae
<i>Acc.</i> quem	quam	quod	quōs	quās	quae
<i>Gen.</i> cūius	cūius	cūius	quōrum	quārum	quōrum
<i>Dat.</i> cuī	cuī	cui		quibus vel	quis
<i>Abl.</i> quō	quā	quō		quibus vel	quis
<i>Singulāriter.</i>					
<i>Nōm.</i> ipse	ipsa	ipsum	ipsī	ipsae	ipsa
<i>Acc.</i> ipsum	ipsam	ipsum	ipsōs	ipsās	ipsa
<i>Gen.</i> ipsīus	ipsīus	ipsīus	ipsōrum	ipsārum	ipsōrum
<i>Dat.</i> ipsī	ipsī	ipsī	ipsīs	ipsīs	ipsīs
<i>Abl.</i> ipsō	ipsā	ipsō	ipsīs	ipsīs	ipsīs

Singulāriter.

<i>Nōm.</i>	alius	alia	aliud	aliī	aliae	alia
<i>Acc.</i>	alium	aliām	aliud	aliōs	aliās	alia
<i>Gen.</i>	(aliūs	alīus	alīus)	aliōrum	aliārum	aliōrum
<i>Dat.</i>	aliī	aliī	aliī	aliīs	aliīs	aliīs
<i>Abl.</i>	aliō	aliā	aliō	aliīs	aliīs	aliīs

Singulāriter.

<i>Nōm.</i>	alter	altera	alterum	alterī	alterae	altera
<i>Acc.</i>	alterum	alteram	alterum	alterōs	alterās	altera
<i>Gen.</i>	alterius	alterius	alterius	alter-	alter-	alter-

Plūrāliter.

<i>Dat.</i>	alterī	alterī	alterī	alterīs	alteris	alterīs
<i>Abl.</i>	alterō	alterā	alterō	alterīs	alterīs	alterīs

Singulāriter.

<i>Nōm.</i>	īdem	eadem	idem	eīdem	eaedem	eadem
<i>Acc.</i>	eundem	eandem	idem	eōsdem	eāsdem	eadem
<i>Gen.</i>	ēiusdem	ēiusdem	ēiusdem	eōrun-	eārun-	eōrun-
				[dem	[dem	[dem
<i>Dat.</i>	eīdem	eīdem	eīdem		eīsdem	vel īsdem
<i>Abl.</i>	eōdem	eādem	eōdem		eīsdem	vel īsdem

IV

DĒ DISCIPULĪS

Mārcus. Pater meus est miles; pūgnat et patriam contrā hostēs dēfendit; fortior est tuō patre.

Sextus. Sed sapientior est pater meus, et frāter mihi est audācior patre tuō.

Manlius. Avunculus meus omnium est audācissimus.

Decimus. Sed sapientior est patruus meus; Graecam linguam intellegit.

Quīntus. Quid enim dē necessāriīs? Alius aliō prūdentior vel audācior; quis iūdicāre potest? Sed dē

nōbīs ipsīs facile est iūdicāre. Quīn compa-
rāmus? Uter prōcērior est? [Alter alterī
statūram suam comparat.]

Mārcus. Prōcērior sum Quīntō.

Manlius. Sed ego prōcērior quam Mārcus.

Sextus. Ego autem Manliō prōcērior sum.

Decimus. Et ego tē prōcērior sum, Sexte.

Sextus. Ita enim vērō. Nōn equidem invideō. Sapientior
saltem sum; mēns corporī praestat. Aenigmata
audite, et solvere temptāte. Prīnum audite
aenigma.

“Seu mea membra legis dextrōrum, callide lēctor,
sive sinistrōrum, semper habēs eadem.
māxima sum nāvī spēs et fortūna colōnī,
dē mē dum crēscō supplicat ille deō.”

Potesne solvere, Manli?

Manlius. Minimē. Mārcum rogā. Ille mē est sapientior.

Mārcus. Manliō fortāsse sapientior sum, sed nōn possum
hōc cōnicere. Quīntum rogā; ille multō sapien-
tior est quam ego.

Quīntus. Nōn difficile est cōnicere. Est SEGES.

Sextus. Macte virtūte! Omnia sapientissimus es, Quīnte.

Quīntus. Sumne sapientior quam tū, Sexte?

Sextus. Ego nesciō. Aenigma nōbīs dīc.

Quīntus. Audīte igitur.

“Sum māgnō quī caelum umeris mōlimine portō;
vertis mē, sum fōrma iubēns intrāre chorēās.”

Sextus. Difficilius est meō aenigmate. Solvere nōn possum.

Omnēs. Dīc nōbīs respōnsum, Quīnte. Sapientior es Sextō.

Quīntus. Nōn ita difficile est. ATLĀS est respōnsum.

Sextus. Ego nōn intellegō.

Mārcus. Ô pudor! Stultior es nōbīs, Sexte. Nōnne Atlās
caelum umeris portat? et sī ATLĀS vertis fit
verbum SALTĀ.

EXERCITĀTIŌ

1. Quōmodo pater Mārcī fortior est Sextī patre?
2. Quōmodo patruus Decimī sapientior est aliis?
3. Quis prōcērior est Mārcō?
4. Quis sapientior est Manliō?
5. Cūius aenigma difficilius est quam Sextī aenigma?

Addē partēs vocābulōrum omīssās.

6. Stultior es nō—, Sexte.
7. Tū sapientior es Sext—.
8. Difficilius est me— aenigmat—.
9. Alius ali— prūdentior vel audāc— est.
10. Magister est omnium sapient—.

ARS GRAMMATICA

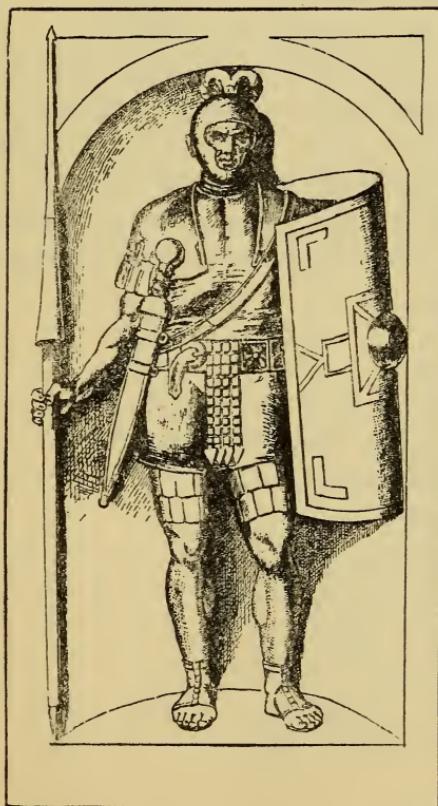
Gradūs Comparatiōnis

<i>Gradus positīvus.</i>	<i>Gradus comparatīvus.</i>	<i>Gradus superlatīvus.</i>
altus	altior	altissimus
fortis	fortior	fortissimus
audāx	audācior	audācissimus
sapiēns	sapientior	sapientissimus
difficilis	difficilior	difficillimus

Singulāriter.

	<i>M.F.</i>	<i>N.</i>	<i>Plūrāliter.</i>	
<i>N.V.</i>	omnis	omne	omnēs	omnia
<i>Acc.</i>	omnem	omne	omnēs	omnia
<i>Gen.</i>	omnis		omnium	
<i>D.Abl.</i>	omni		omnibus	
	<i>M.F.</i>	<i>N.</i>	<i>M.F.</i>	<i>N.</i>
<i>N.V.</i>	sapiēns	sapiēns	sapientēs	sapientia
<i>Acc.</i>	sapientem	sapiēns	sapientēs	sapientia
<i>Gen.</i>	sapientis		sapientium	
<i>D.Abl.</i>	sapienti		sapientibus	

	<i>Singulāriter.</i>		<i>Plūrāliter.</i>	
	<i>M.F.</i>	<i>N.</i>	<i>M.F.</i>	<i>N.</i>
<i>N.V.</i>	altior	altius	altiōrēs	altiōra
<i>Acc.</i>	altiōrem	altius	altiōrēs	altiōra
<i>Gen.</i>	altiōris		altiōrum	
<i>Dat.</i>	altiōrī		altiōribus	
<i>Abl.</i>	altiōre		altiōribus	
	possum			
	potes			
	potest			
	possumus			
	potestis			
	possunt			

V

MILES ET CIVIS

Miles. Ego sum miles.

Civis. Et ego sum civis.

Miles. Armatus sum, arma habeō.

Civis. Togatus sum, togam habeō.

Miles. Ego contrā hostēs Rōmānōrum pūgnō.

Civis. Ego dē negōtiis Rōmānōrum cōnsulō.

Miles. Arma mihi sunt galea, lōrica, scūtum, pilum, gladius, brācae, caligae.

Civis. Mihi sunt tunica, toga, calceī.

Miles. Galea caput mihi tegit, lōrica pectus, brācae crūra, caligae pedēs. Scūtō ā corpore volnera arceō, pilō et gladiō hostēs volnerō et interficiō.

Civis. Tunica et toga corpus mihi tegunt, calceī pedēs.

Miles. Útilis ego sum, quia patriam dēfendō.

Civis. Ego quoque sum útilis, quia patriae cōnsulō.

EXERCITĀTIŌ

1. Cūr togātum nōmināmus cīvem ?
2. Cūr armātum nōmināmus mīlitem ?
3. Quid facit miles ?
4. Quid cīvis ?
5. Quae sunt arma militī ?
6. Quid caput militī tegit ?
7. Quid scūtō facit ?
8. Cūr útilis est miles ?
9. Cūr útilis est cīvis ?
10. Uter utrō útilior est ?

VI

SALŪTĀTOR

Salūtātor. [Forēs pulsat] Num dormiunt omnēs? Aperi iānuam!

Iānitor. Quis tam vehementer forēs pulsat? Num ardēmus?

Salūtātor. Salūtātor sum. Licetne mihi patrōnum salūtāre?

Iānitor. Cūr ita māne ades? Prīma modo est hōra; audi! gallus cantat.

Salūtātor. Errās; tardus est gallus, namque secunda iam est hōra. Ecce, aliī adsunt clientēs.

Clientēs aliī. Adestne patrōnus? Licetne nōbis intrāre?

Iānitor. Intrāte omnēs. Dominus adest, sed eum vidēre nōnvoltis. Salūtant clientēs patrōnum, sed rē vērā petunt sportulās.

Clientēs. Sportulās nōbis dā, pessime; necesse est sine morā abire. [*Iānitor clientēs per vestibulum in ātrium dūcit.*]

Iānitor. Ecce, in mēnsā sunt sportulae. Accipite atque abite. [*Clientēs sportulās capiunt et abeunt.*]

Salūtātor prīmus. Patrōnum nōn videō; patrōnum salūtāre volō.

Iānitor. In tablīnō epistulās scribit. Sed, ecce, iam ad nōs venit.

Salūtātor. Salvē, optime. Tē laetus salūtō. Valēsne?

Patrōnus. Grātiās tibi agō; satis bene valeō. Tū bonus es cliēns; nōn modo sportulam accipere, sed etiam mē salūtāre vīs. Sportulam bonam tibi dō.

Salūtātor. Grātiās tibi agō, optime patrōne. Valē. [*Sportulam accipit, et per vestibulum exit: dum*

in viā stat sportulam īspicit.] Multum inest.
 Ecce, caulem videō, duo ōva, aliquantulum
 pānis. Caulī fortāsse nōn ita viridis est color;
 lapidōsus est pānis.....Sed carnem olfaciō.
[Būbulam extrahit.] O nāsum meum ! [*Nāsum
 digitūs comprimit.*] Odor abōminandus est !
 Abōminandus patrōnus, iānitor abōminandus !
[Iānitōrem vocat.] Heus tū ! iterum pande
 forēs.

Iānitor. Quid, malum, clāmās ? Dominō meō, bonō cīvī,
 patrōnō optimō maledīcis ?

Salūtātor. Būbulam spectā, vel nāsum potius adhibē.

Iānitor. (*Būbulam olfacit.*) Bene olet carō. Nāsī, nōn
 carnīs, est culpa.

Salūtātor. Sī ita tibi placet, tibi licet habēre. Tū, quī
 ōstium pandis, pande ōs et admitte būbulam.
 Nōnne bene olet ? Nōnne bene sapit ? Es
 tōtam. Quid ita respuis ? Admitte iterum.
 Dominus tuus, bonus cīvis, optimus patrōnus,
 optimam habet būbulam. Sed tū disce prō-
 verbum :

“ Māgna est vēritās et praevalet.” Valē.

EXERCITĀTIŌNĒS

1. Quid salūtātor facere volt ?
2. Quid rē vērā petunt salūtātōrēs ?
3. Ubi epistulās scribit patrōnus ?
4. Quotā hōrā adest salūtātor ?
5. Ubi sunt sportulae ?
6. Cūr patrōnus grātiās agit salūtātōri ?
7. Quid continet sportula ?
8. Quid in sportulā olfacit salūtātor ?
9. Quālis pānis in sportulā est ?
10. Cūr būbulam respuit iānitor ?

Adde partēs vocābulōrum omīssās.

1. Licetne nō— intrāre ?
2. Iānitor client— per vestibulum in ātri— dūcit.
3. Caul— fortāsse nōn ita virid— est color.
4. Caul— videō, duo ūva, aliquantulum pān—.
5. Nās— digit— comprimit.
6. Dominō me— bonō cīv— maledīcis ?
7. Māgn— est vēritās et praeval—.
8. Bene olet car—.
9. Patrōnus optim— optim— habet būbulam.
10. Salūtātor dum in vi— stat sportul— īspicit.

VII

LŪDUS

[*Magister intrat.*]

Discipulī. Salvē, magister.
Magister. Salvēte, discipuli. Habētisne librōs et libellōs
et stilōs ?
Mārcus (manum tollit). Libellum nōn habeō, magister.
Lūcius. Stilum nōn habeō, magister.
Decimus. Librum nōn habeō, magister.
Magister. Ō puerōs abōminandōs ! Oportet vōs omnia
semper vōbiscum adferre.
Mārcus. Novum libellum, sīs, mihi dā, magister.
Magister. Tū, Sexte, novum libellum Mārcō dā. [*Sextus*
libellum Mārcō dat.]
Mārcus. Grātiās tibi agō.
Magister. Et tū, Quīnte, stilum Lūciō dā. [*Quīntus*
stilum Lūciō dat.]
Lūcius. Grātiās tibi agō.
Magister. Et tū, Antōni, librum Decimō dā. [*Antōnius*
librum Decimō dat.]
Decimus. Grātiās tibi agō.

Magister. Nunc oportet nōs recitāre. Aperiē librōs.
 [Mārcus lūdit.] Ō pessime, abōminande,
 scelerātissime, lūdis. Cape caput tū, et,
 tū, pedēs tenē. Nunc in umerōs eum tollite,
 dum ego virgīs caedō.

Mārcus. Ō magister, parce, parce! Ō tergum meum,
 quantum dolet! Ō! Ō!

Magister. Nunc sedē, et nōlī iterumlūdere dum ego doceō.

Mārcus. Nōnne audīs sonum, magister? Iānuam pulsat
 advena.

Magister. Audiō. Iānuam aperi, Mārce.
 [Mārcus iānuam aperit. Physiōgnōmōn intrat.]

Physiōgnōmōn. Salvē, magister. Salvēte, discipulī. Ego sum
 physiōgnōmōn.

Magister. Salvē, tū quoque, ō physiōgnōmōn. Sed cūr
 ad nōs venis?

Physiōgnōmōn. Licetne mihi capita puerōrum pertractāre et
 mōrēs nātūramque cūiusque expōnere?

Magister. Licet tibi hōc facere, sī potes. Surgite, puerī,
 et ad physiōgnōmonem venīte.

[Physiōgnōmōn Decimī caput pertractat.]

Physiōgnōmōn. Tumōrem māgnū sentiō. Tū es puer sa-
 piēns, immō vērō sapientissimus.

Decimus (Mārcō in aurem dīcit). Pater mihi hunc tumōrem
 calceō suō fēcit.

Physiōgnōmōn. Nunc tū venī. [Digitō Mārcum dēmōnstrat.]
 Quid est tibi nōmen?

Mārcus. Mārcus est mihi nōmen.
 [Physiōgnōmōn caput Mārcī pertractat.]

Physiōgnōmōn. Trēs habēs māgnōs tumōrēs; ūnum ā dextrā,
 ā sinistrā duōs. Omnia sapientissimus es.

Mārcus (submissā vōce). Tumōrēs in capitē sunt, quia herī
 ad terram cecidī.

Lūcius. Ó physiōgnōmōn, et magistrī, sīs, caput pertractā.

Physiōgnōmōn. Licetne mihi caput tuum pertractāre, domine?

Magister. Ego nōn recūsō. [Physiōgnōmōn caput magistrī pertractat.]

Physiōgnōmōn. Īnus, duo, trēs, quattuor, quīnque, sex, septem, octō, novem, decem! Tumōrēs tuōs numerāre nōn possum! Tōtum caput plēnum est tumōribus. Īmmō vērō nōn caput, sed tumōrēs, habēs. Omnia stultissimus, crūdēlissimus....

Magister (interpellat). Tacē, īnsānissime! [Ferulam suam capit, et physiōgnōmonis caput pulsat.] Nunc, accipe tū quoque capitis tumōrem. Īnum, duōs, trēs, quattuor, quīnque, sex, septem, octō, novem, decem!

[Physiōgnōmonem ē lūdō expellit.]

ARS GRAMMATICA

Tempus Perfectum

I	II	III	IV
pulsāvī	sēdī	surrēxi	aperuī
pulsāvistī	sēdistī	surrēxistī	aperuistī
pulsāvit	sēdit	surrēxit	aperuit
pulsāvimus	sēdimus	surrēximus	aperuimus
pulsāvistis	sēdistis	surrēxistis	aperuistis
pulsāvērunt	sēdērunt	surrēxērunt	aperuērunt
	fuī		
	fuistī		
	fuit		
	fuimus		
	fuistis		
	fuērunt		

VIII

DĒ LŪDŌ

Hodiē in lūdō discimus; stilō et cērīs incumbimus; omnēs dolēmus. Herī tamen rīsimus; nam physiōgnōmōn vēnit, qui capita omnium pertractāvit. Tumōrem māgnum in capite Decimī invēnit; etiam magistrī caput pertractāvit, et decem tumōrēs invēnit! Īmmō vērō tumōrēs magistrī ēnumerāre nōn potuit. Nōs discipulī iterum atque iterum rīsimus, sed magister ferulam suam rapuit, quā physiōgnōmonem pulsāvit atque omnīnō ē lūdō dēpulit. Herī fēlicēs fuimus; hodiē miserī sumus, stilō et cērīs incumbimus, nōn rīdēmus. Nōn tamen semper miserī sumus in lūdō. Nōnnunquam magister fabulās nōbis nārrat. Optimam ūlīm nārrāvit fābulam, quam ego nunc vōbīs nārrō. Nōn omnia possumus omnēs, ut dīcit Vergilius poēta, neque ego sum magister, sed nārrāre temptō.

Fābula dē rēge quōdam.

Rēx quīdam animī causā ūlīm secundum ūceanī lītus ambulat, cuī ūnus ex assentātōribus, “O rēx omnipotēns,” inquit, “qui hominēs, qui mare, qui terram regis! Quid nōn potes facere? Tibi terra, caelum, ūceanus dēnique pāret.” At rēx tālia audiēns hominis vānam assentatiōnem reprehendit, et, “Nūgās,” inquit, “nārrās. Spectā enim.” Simul atque haec dīxit, alium quendam iūssit sellam prope mare appōnere, et postquam ille sellam apposuit, rēx cōnsēdit, et crūra sua ūsque ad undās extendit. Simul undās propius accēdere vetuit. Aestus tamen nihilominus sē incitāvit, et mox pedēs rēgis madefēcit; qui statim eīdem assentātōrī, “Spectā,” inquit, “quem nūper omnipotentem vocāvistī rēgem, cuī hae saltem undae nōn pārent. Ut tū omnipotentem rēgem mē nūper vocāvistī, ita ego tē stultissimum assentātōrem nunc vocō.”

EXERCITATIÖNÉS

I

Verte in tempus praesens.

1. Magister puerōs docuit.
2. Sextus libellum Mārcō dedit.
3. Physiōgnōmōn caput magistrī pertractāvit.
4. Mārcus in terram cecidit.
5. Physiōgnōmōn tumōrēs magistrī ēnumerāre nōn potuit.

Verte in tempus perfectum.

6. Rēx secundum ūceanī lītus ambulat.
7. Rēx assentātōrem reprehendit.
8. Nūgās nārrās.
9. Tē stultissimum vocō.
10. Stilō et cēris incumbimus.

II

1. Cūr magister virgīs caedit Mārcum ?
2. Quid facere volt physiōgnōmōn ?
3. Cūr Decimus in capite habet tumōrem ?
4. Cūr Mārcus in capite habet tumōrēs ?
5. Quōmodo lūdī magister capitīs tumōrem physiōgnōmonī fēcīt ?

Addē partēs vocābulōrum omīssās.

6. Tū, Sexte, novum libell— Mārc— dā.
7. Licetne mihi capit— puer— pertractāre ?
8. Trēs māgnōs tumōr— habēs, ūn— ā dextr—, ā sinistr— duōs.
9. Tumōrēs tu— numer— nōn possum.
10. Physiōgnōmon— magister ē lūd— dēpellit.

IX

PRŌMĪSSOR

Lūdum nostrum frequentat discipulus qui semper multa prōmittit, nunquam tamen ea facit quae prōmittit. Itaque appellāmus eum “Prōmīssōrem.” Si pater iubet eum surgere, “Surgam,” inquit, nōn tamen surgit. Si māter iubet ad lūdum fēstīnāre, “Fēstīnābō,” inquit, sed lentē ambulat. Si magister rogat, “Poterisne pēnsum facere ?” ille, “Poterō,” respondet, nōn tamen facit. Herī magister nōs iüssit scribere, et, “Scribēmus,” respondimus omnēs. Statim scribere incēpimus, ille tamen immōtus mānsit. Quid faciēmus tam īgnāvō puerō ? Pater dēbet dicere, “Dōnum tibi dabō,” dare tamen nihil.

EXERCITĀTIŌ

Verte in tempus futūrum.

1. Lūdum nostrum multī discipulī frequentant.
2. Pater discipulum iubet surgere.
3. Domum abīmus.
4. Magister nōs virgīs caedit.
5. Physiōgnōmōn capita puerōrum pertractat.
6. Titus artem grammaticam nōn amat.
7. Vōs lūditis.
8. Discipulus immōtus manet.
9. Omnēs scribere incipiunt.
10. Bene possumus respondēre.

ARS GRAMMATICA

Tempus Futūrum

I	II	III	IV
pulsābō	sedēbō	surgam	aperiam
pulsābis	sedēbis	surgēs	aperiēs
pulsābit	sedēbit	surget	aperiet
pulsābimus	sedēbimus	surgēmus	aperiēmus
pulsābitis	sedēbitis	surgētis	aperiētis
pulsābunt	sedēbunt	surgent	aperient

erō
eris
erit
erimus
eritis
erunt

X

NOVERCA ET PRĪVĪGNUS

Ōlim erat iniūsta noverca, cuī prīvīgnus rēx. Hunc rēgem interficere cōnstituit, nam filium suum rēgem creāre cupiēbat. Diū occāsiōnem frūstrā exspectābat, sed tandem eī sīc prōsperē cēssit cōnsilium. Villa novercae prope silvam stābat, ubi cottidiē rēx prīvīgnus cum comitibus suis ferās captābat. Per hanc silvam rēx quondam, ut mōs, equitābat; undique ērumpēbant ferae, quae sē in fugam statim dabant; vēnātōrēs quisque suum equum incitābant; omnēs ferās urgēbant. Subitō autem equus rēgis claudicāre incēpit; aliōs aequāre nōn iam poterat. Cēterī igitur rēgem superāvērunt, qui sōlus, ab omnibus dēstitūtus, ad villam novercae, quae in proximō erat, sē contulit. Simul atque noverca prīvīgnum suum appropinquantem vīdit, servō cuīdam fidēlī pugīōnem dedit, eumque iūssit rēgem imprūdentem ā tergō percutere. Ipsa rēgī obviam iit, cuī statim ille sitiēns, “Salvē,” inquit, “cārissima. Ut sitiō! Sōl mediō caelō ārdet. Ut dicit Vergilius noster:—

Nunc etiam pecudēs umbrās et frīgora captant.
Potesne mihi pōtum dare?” Itaque noverca prīvīgnō pōculum reverenter dedit, quod rēx equō īsidēns statim hauriēbat. At servus ā tergō appropinquāvit, rēgemque bibentem pugīōne percussit.

Vivēbat quondam, spectā, mātrōna senilis,
cui fuit, haud multō iūnior ipse, canis.
os dare iēiūnō catulō mātrōna senīlis
cōnstituit; properat prōmere larga penum.
sed fuit omnīnō vacua illa penāria cella
victū: iēiūnus sīc caret osse canis.

EXERCITĀTIŌ

Verte in tempus imperfectum.

1. Privignus novercae est rēx.
2. Tū cum comitibus tuis per silvam equitās.
3. Titus artem grammaticam nōn amat.
4. Equus claudicat.
5. Domum redīmus.

6. Vōs omnēs clāmātis.
7. Servus rēgem pugiōne percussit.
8. Omnēs effugiunt.
9. Mātrōna senilis os dare iēiūnō canī properat.
10. Canis osse caret.

ARS GRAMMATICA

Tempus Imperfectum

	I	II	III	IV
eram	pulsābam	sedēbam	surgēbam	aperiēbam
erās	pulsābās	sedēbās	surgēbās	aperiēbās
erat	pulsābat	sedēbat	surgēbat	aperiēbat
erāmus	pulsābāmus	sedēbāmus	surgēbāmus	aperiēbāmus
erātis	pulsābātis	sedēbātis	surgēbātis	aperiēbātis
erant	pulsābant	sedēbant	surgēbant	aperiēbant

XI

DĒ PUERŌ QUĪ AEGRŌTAT

Puer quī aegrōtat māne ē lectō nōn surgit, neque vestēs induit, neque per scālās dēscendit. Māter ad puerum venit, cui, "Cūr," inquit, "ē lectō nōn surrēxistī? Cūr vestēs nōn induistī?" Cui puer, "Ō māter," inquit, "aegrōtō. Ex capite, ex ventre labōrō." Deinde māter medicum quaerit; medicus venit et puerō, "Linguam," inquit, "mihi mōnstrā." Puer linguam extendit, et medicus, "Ō tē miserum," exclāmat, "pessima est lingua; oportet tē medicāmentum bibere. Medicāmentum tibi mittam." Deinde puer dormit, namque nox advenit. Ut Vergilius poēta dicit:

Et iam summa procul villārum culmina fūmant,
māiōrēsque cadunt altīs dē montibus umbrae.

INSULA INCÖGNITA

Spectā tabulam pītam. Terra, quam vidēs, est īnsula ; ita enim nōmināmus terram quam tōtam mare cingit. Fortāsse rogābis, “ Ubi est haec īnsula ? ” Facile est rogāre, sed respondēre difficile, īmmō vērō diffīclīmum. Equidem vērō nesciō ; īmmō vērō omnēs nesciunt. Quam ob rem īnsulam incōgnitam nōminō, namque incōgnitum est id quod omnēs nesciunt. Sed quamquam incōgnita, pulcherrima est īnsula. In āēre volant avēs ; in mari sunt piscēs. Vidēsne quoque māgna illa mōnstra quae in mari natantia lītorī appropinquant ? Haec nōmināmus balaenās, quae dum natant aquam in āera ēiciunt. Nōnnūlli hominēs quoque in mari natāre temptant. Ipsā in terrā multae et pulcherrimae crēscunt arborēs. Quid enim arbore pulchrius esse potest ? Nōnne Vergilius poēta dīcit :

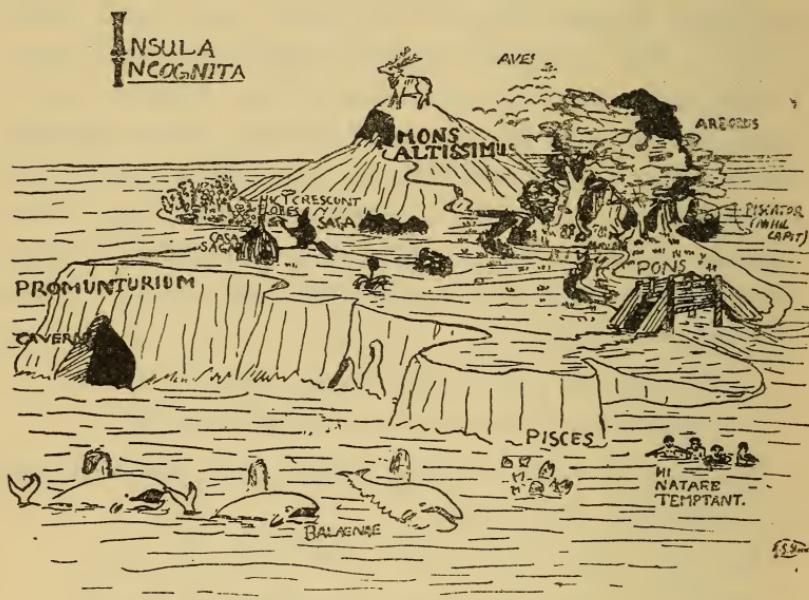
Fraxinus in silvīs pulcherrima, pīnus in hortīs,
pōpulus in fluviīs, abiēs in montibus altīs ?

Alia quoque verba ēiusdem poētae bene dēscribunt īnsulam nostram. Dīcit enim :

Et nunc omnis ager, nunc omnis parturit arbōs ;
nunc frondent silvae, nunc fōrmōsissimus annus.

Hanc īnsulam habitat sāga quaedam. Sāga est fēmina quae magicam artem scit. Nōn omnia possumus omnēs, dīcit Vergilius, sed sāga quidlibet facere potest. Magicis suīs artib⁹ potest vel lūnam caelō dēducere, nec nōn animās ex īmis sepulchrīs excīre. Et nunc, ut in tabulā pictā vidēs, scōpis īsidēns per āēra perinde āc avis volat. Volat enim ad casam suam, quae prope mare in litore stat. Haud procul ab hāc casā est prōmunturium, in quō est māgna spēlunca vel caverna. Hīc habitat mōnstrum terrible, quod vidēre nōn potes, nam sub mare balaenās ad lītus fugat. Sed adest certē, quamquam in praesentī nōn appāret. Quod balaenae bene

sciunt; itaque celeriter effugient. Namque mōnstrum quam māximē timent. Et iūre timent. Tria enim habet capita; cuīque capitī sunt terna ūra, oculi dēni, et prō crīnibus anguēs, quī linguis vibrantibus ūra sībila lambunt. Sed alia dē hōc mōnstrō nōn nārrābō; nōn enim tē terrēre volō, ut mōnstrum balaenās terret. Ad īsulam redībimus.

In mediā īsulā altissimus stat mōns; in summō monte stat cervus. Ē monte fluit rīvulus, nunc quidem nōn ita māgnus. Sed nōnnumquam postquam pluit, vel ut dicit Vergilius:

Iūppiter et laetō dēscendit plūrimus imbrī,
iam fluvius vehementer ruit

et rapidus montānō flūmine torrēns
sternit agrōs, sternit sata laeta boumque labōrēs
praecipitēsque trahit silvās.

Trāns fluvium fert pōns, prope quem est piscātor quī nūllōs tamen piscēs capit; omnēs enim, ut vidēs, in aliā maris

parte natant. Sed satis, ut putō, iam nārrāvī. Vōs, discipuli, mihi respondētē dē īnsulā rogantī. Ubi est casa sāgae? Tū, Sexte, respondē. Incipe, parve puer.

Magister multa interrogat.

XII

CURSUS MARITIMUS

Pater. Tite, Tite, surge. Sex iam diēs cubās.

Titus. At, mī pater, surgere nōn possum. Prīmō hūius cursūs diē aegrōtāvī, et secundō, et tertīō, et quārtō, et quīntō, et sextō; adhūc nauseā labōrō.

Pater. Nūgās! Minus iam tumidīs aestuat mare flūctibus, et portuī cuīdam appropinquāmus.

Titus. Nōn nūgās, sed vēra dīcō. Ecce, tremunt manūs, tremunt genua. Stāre nōn possum.

Pater. Itane? Nōnne mē fallis? Fortāsse vēra dīcis, nam pallidus es vīsū, et voltūs tuī speciēs mihi displīcet. Sed sī in lectulō quiēscēs, nōlī tempus perdere. Orbilius ipse hanc nāvem herī ascendit, quī tē rēs aliquot grammaticās docēbit. Ego eum iam vocābō. Nōndum enim didicistī:

portus	rēs
portum	rem
portūs	reī
portuī	reī
portū	rē
portūs	rēs
portūs	rēs
portuum	rērum
portib⁹s	rēbus
portib⁹s	rēbus

Titus. Ó parce mihi, mī pater. Etsī displicet mihi nausea, magis displicant rēs grammaticae. Abī, abī, nau- sea, sine mē surgere et ambulāre. Rēbus gram- maticīs studēre omnīnō nōn possum. Ecce, pater, stō.

Pater. Ó rem mīrābilem ! Quam celeriter convaluistī ! Nōn modo magister sapiēns est Orbilius, sed etiam callidissimus medicus.

ARS GRAMMATICA

Dēclīnātiō Quārta

Singulāriter

<i>N.V.</i>	manus	cornu
<i>Acc.</i>	manum	cornu
<i>Gen.</i>	manūs	cornūs
<i>Dat.</i>	manuī	cornuī vel cornū
<i>Abl.</i>	manū	cornū

Plūrāliter

<i>N.V.</i>	manūs	cornua
<i>Acc.</i>	manūs	cornua
<i>Gen.</i>	manuum	cornuum
<i>Dat.</i>	manibus	cornibus
<i>Abl.</i>	manibus	cornibus

Dēclīnātiō Quīnta

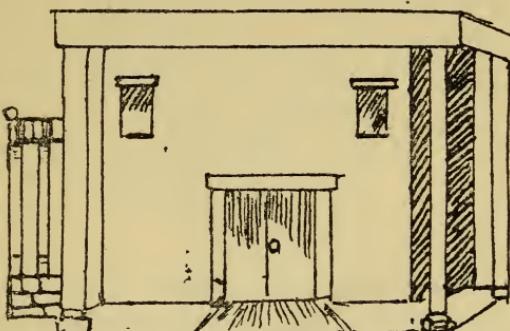
Singulāriter

<i>N.V.</i>	diēs
<i>Acc.</i>	diem
<i>Gen.</i>	diēi
<i>Dat.</i>	diēi
<i>Abl.</i>	diē

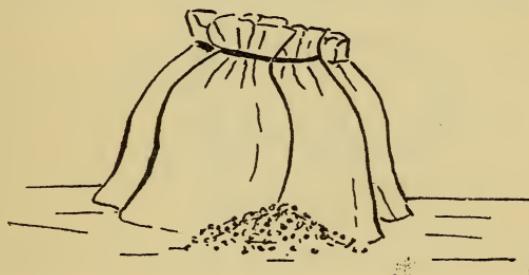
Plūrāliter

diēs
diēs
diērum
diēbus
diēbus

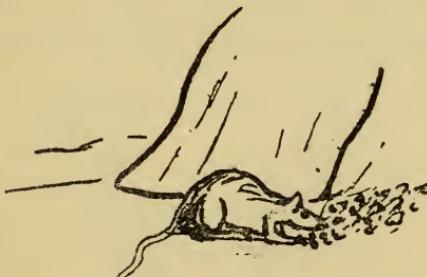
XIII
AEDĒS IACCHI

Aspicis hīc aedēs quās aedificāvit Iacchus.

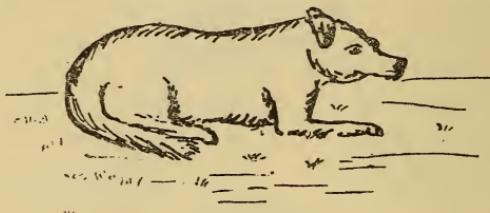
Frūmentumque vidēre licet; nam cōpia māgna
intrā aedēs posita est quās aedificāvit Iacchus.

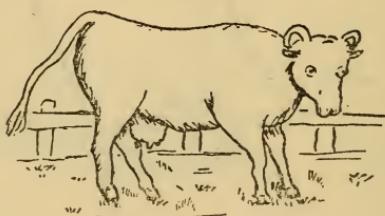
Frigora mūs fugiēns, in eāsdem irrēpserat aedēs,
qui sibi frūmentī sōlus cōnsūmpsit acervum
intrā aedēs positum quās aedificāvit Iacchus.

Occidit fēlēs miserum saevissima mūrem,
frīgora qui fugiēns, in eāsdem irrēpserat aedēs,
et sibi frūmentī sōlus cōnsūmpsit acervum
intrā aedēs positum quās aedificāvit Iacchus.

At fēlem canis hīc infēstō dente momordit,
quae miserē occidit parvum saevissima mūrem,
frīgora qui fugiēns, in eāsdem irrēpserat aedēs,
et sibi frūmentī sōlus cōnsūmpsit acervum
intrā aedēs positum quās aedificāvit Iacchus.

Haec tamen est ingēns tibi bōs, cui cornua torta,
quae pāscēbātur prātō, cornūque petivit

infēstum catulum, fēlem quī dente momordit,
 quae miserē occīdit parvum saevissima mūrem,
 frīgora quī fugiēns, in eāsdem irrēpserat aedēs,
 et sibi frūmentī sōlus cōnsūmpsīt acervum
 intrā aedēs positum quās aedificāvit Iacchus.

Haec erat, aerumnīs cōflecta, miserrima virgō,
 mulgēbatque bovem māgnam, cuī cornua torta,
 quae pāscēbātur prātō, cornūque petīvit
 infēstum catulum, fēlem quī dente momordit,
 quae miserē occīdit parvum saevissima mūrem,
 frīgora quī fugiēns, in eāsdem irrēpserat aedēs,
 et sibi frūmentī sōlus cōnsūmpsīt acervum
 intrā aedēs positum quās aedificāvit Iacchus.

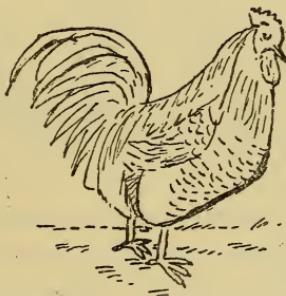
Sordidus hīc iuvenis, cuī tam pannōsus amictus,
 assiduē cupiēns hanc importūnus amābat
 quae fuit, aerumnīs cōflecta, miserrima virgō,
 mulgēbatque bovem māgnam, cuī cornua torta,
 quae pāscēbātur prātō, cornūque petīvit

infestum catulum, fēlem quī dente momordit,
quae miserē occīdit parvum saevissima mūrem,
frīgora quī fugiēns, in eāsdem irrēpserat aedēs,
et sibi frūmentī sōlus cōnsūmpsit acervum
intrā aedēs positum quās aedificāvit Iacchus.

Hic tamen, ecce, caput rāsus tōnsusque sacerdōs,
 qui iuvenī maestam dedit hanc miseramque puellam,
 huic spōnsam iuvenī, cui tam pannōsus amictus,
 qui semper cupiēns hanc importūnus amābat
 quae fuit, aerumnīs cōnfecta, miserrima virgō,
 mulgēbatque bovem māgnam, cui cornua torta,
 quae pāscēbātur prātō, cornūque petīvit
 īfēstum catulum, fēlem qui dente momordit,
 quae miserē occīdit parvum saevissima mūrem,
 frīgora qui fugiēns, in eāsdem irrēpserat aedēs,
 et sibi frūmentī sōlus cōnsūmpsit acervum
 intrā aedēs positum quās aedificāvit Iacchus.

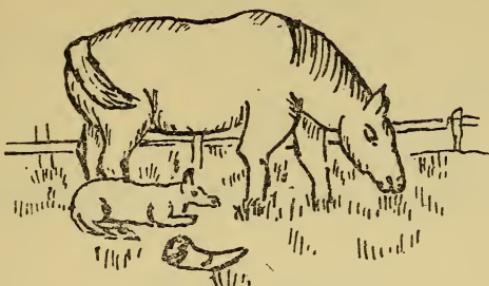

Hic gallus; qui sub lūcem cantāre solēbat
 improbus, atque sacerdōtis perrumpere somnōs,
 qui, pius atque caput rāsus tōnsusque rotundum,
 maerentem iuvenī dedit hanc miseramque puellam,
 huic spōnsam iuvenī, cui tam pannōsus amictus,
 qui semper cupiēns hanc importūnus amābat
 quae fuit, aerumnīs cōnfecta, miserrima virgō,
 mulgēbatque bovem māgnam, cui cornua torta,
 quae pāscēbātur prātō, cornūque petīvit
 īfēstum catulum, fēlem qui dente momordit,
 quae miserē occīdit parvum saevissima mūrem,
 frīgora qui fugiēns, in eāsdem irrēpserat aedēs,

et sibi frumentī sōlus cōnsūmpsit acervum
intrā aedēs positum quās aedificāvit Iacchus.

Agricola hic prūdēns mandāverat hordea sulcīs,
unde cibum gallō poterat praestāre canentī,
huic gallō qui sub lūcem cantāre solēbat
improbus, atque sacerdōtis perrumpere somnōs,
qui, pius atque caput rāsus tōnsusque rotundum,
maerentem iuvenī dedit hanc miseramque puellam,
huic spōnsam iuvenī, cui tam pannōsus amictus,
qui semper cupiēns hanc importūnus amābat
quae fuit, aerumnīs cōflecta, miserrima virgō,
mulgēbatque bovem māgnam, cui cornua torta,
quae pāscēbātur prātō, cornūque petīvit
īnfēstum catulum, fēlem qui dente momordit,
quae miserē occīdit parvum saevissima mūrem,
frīgora qui fugiēns, in eāsdem irrēpserat aedēs,
et sibi frumentī sōlus cōnsūmpsit acervum
intrā aedēs positum quās aedificāvit Iacchus.

Agricolae spectās cornū, canem, equumque superbū,
grandia quī prūdēns mandāverat hordea sulcīs,
unde cibum gallō poterat praestāre canentī,
huīc gallō quī sub lūcem cantāre solēbat
improbus, atque sacerdōtis perrumpere somnōs,
quī, pius atque caput rāsus tōnsusque rotundum,
maerentem iuvenī dedit hanc miseramque puellam,
huīc spōnsam iuvenī, cuī tam pannōsus amictus,
quī semper cupiēns hanc importūnus amābat
quae fuit, aerumnīs cōflecta, miserrima virgō,
mulgēbatque bovem māgnam, cuī cornua torta,
quae pāscēbātur prātō, cornūque petīvit
īnfēstum catulum, fēlem quī dente momordit,
quae miserē occīdit parvum saevissima mūrem,
frīgora quī fugiēns, in eāsdem irrēpserat aedēs,
et sibi frūmentī sōlus cōnsūmpsīt acervum
intrā aedēs positum quās aedificāvit Iacchus.

EXERCITĀTIŌ

Verte in tempus plūsquām perfectū.

1. Iacchus aedēs aedificāvit.
2. Titus artem grammaticam nōn amat.
3. Haec nōn bene intellegō.
4. Fēcistīne pēnsum tuū?

5. Mūs frumentī acervum cōnsūmpsit.
6. Mārcus et Quīntus ā lūdō sē abstinuērunt.
7. Vōs errātis.
8. Gallus sacerdōtem excitāvit.
9. Discipulī rīdent.
10. Et iam summa procul villārum culmina fūmant.

ARS GRAMMATICA

Tempus Plūsquām perfectum

I	II	III	IV
pulsāveram	sēderam	surrēxeram	aperueram
pulsāverās	sēderās	surrēxerās	aperuerās
pulsāverat	sēderat	surrēxerat	aperuerat
pulsāverāmus	sēderāmus	surrēxerāmus	aperuerāmus
pulsāverātis	sēderātis	surrēxerātis	aperuerātis
pulsāverant	sēderant	surrēxerant	aperuerant

XIV

DOLUS

Ōlim mīlitēs oppidum obsidēbant, quod vī et armīs nūllō modō expūgnāre poterant. Dolum igitur hūiusmodī excōgitāvērunt. Oppidānum quemdam cāsū domum noctū red-euntem cēpērunt, quem sīc statim admonuērunt: “Ad portam statim accēde, et cum cūstōdēs excitāveris haec verba eīs dīc, ‘Adsunt mēcum mercātōrēs quīdam; itinere iam fessī sunt. Sī igitur portās aperueritis, hī ad dēversōrium sē recipient, multumque pecūniae vōbīs dabunt.’” Hōc tamen oppidānus, quī nihil patriā antiquius habēbat, facere recūsāvit. Militēs igitur cruciātū āc suppliciō eum torquēre incēpērunt,

et, "Nisi," exclāmāvērunt, "iūssa sine morā fēceris, tē trucidābimus." Oppidānus igitur cūstōdēs excitāvit, quibus, "Ad-sunt," inquit, "mēcum mercātōrēs quīdam; itinere iam fessi sunt. Si igitur portās aperueritis, hī ad dēversōrium sē recipient, multumque pecūniae vōbīs dabunt." Itaque cūstōdēs portās pandunt; mīlītēs eās occupāvērunt, cūstōdēs obtruncāvērunt, oppidum intrāvērunt, omnia dīripuērunt.

Frigida vīx caelō noctis dēcēsserat umbra
cum rōs in tenerā pecorī grātissimus herbā.

PRAEFECTUS AERĀRIO

Ōlim erant duo hominēs, quōrum uterque praefectus aerāriō fierī cupiēbat. Ambō igitur ad rēgem sē contulērunt; deinde alter, "Ō rēx," inquit, "sī mē aerāriō praefēceris, ego tibi multum pecūniae dabō." Rēx autem alterī, "Et quid tū," inquit, "mihi dabis, sī ego tē praefēcerō?" Cui respondit alter, "Ego tibi, ō rēx, sī mē aerāriō praefēceris, nihil pecūniae quidem dabō, sed animō fidēlī aerārium cūrābō." Eum igitur rēx aerāriō praefēcit.

EXERCITĀTIŌ

Adde verba.

1. Cum cūstōdēs (excitāre) haec verba dīc.
2. Sī igitur portae (aperire) mercātōres ad dēversōrium sē recipient.
3. Nisi iūssa (facere) vōs trucidābō.
4. Sī tē aerāriō (praeficere) quid mihi dabis?
5. Sī rēx mē aerāriō (praeficere) eī pecūniām dabō.

ARS GRAMMATICA

Tempus Futūrum et perfectum

I	II	III	IV
pulsāverō	sēderō	surrēxerō	aperuerō
pulsāveris	etc.	etc.	etc.
pulsāverit			
pulsāverimus			
pulsāveritis			
pulsāverint			

XV

ITER ĀERIUM

Daedalus. Ecce, pennās perfēci bīnās. Tū, fili, aptā meās
meīs umerīs, et ego tuīs tuās aptābō.

Īcarus. Sed ubi est cēra ?

Daedalus. Humī est, prope ipsās pennās.

Īcarus. Sed sine ignī cēram liquefacere nōn poterō.

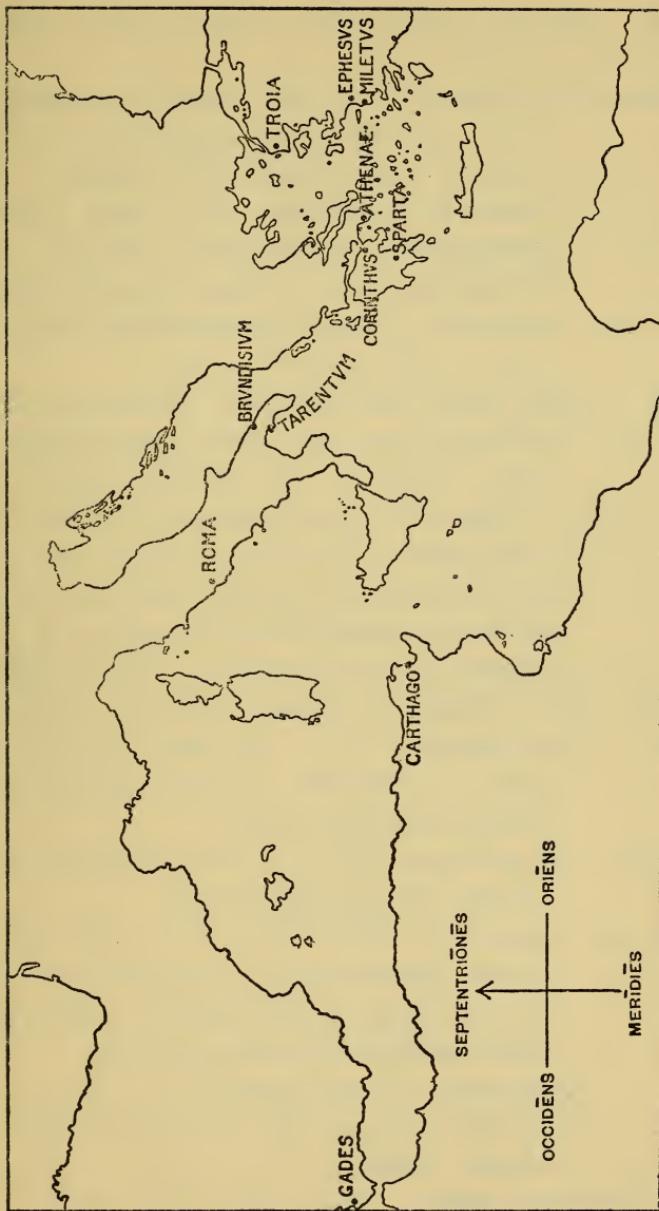
Daedalus. Ō mē immemorem ! Domī ignem reliquī. Redite, servī, domum et afferte ignem.

Īcarus. Affīxae sunt pennae. Nunc sum volātūrus.

Daedalus. Nōlī, īcare, sōlī appropinquāre. Sī altius volāveris, cēra fortāsse liquēscet, et tū cadēs. Volā ad orientem.

Īcarus. Ut grātum est volāre ! Quae est urbs illa, mī pater ?

Daedalus. Ephesū est. Ephesī est templum Diānae. Ephesum iam advēnimus. Nunc Ephesō abīmus et Milētum prōcēdimus. Milētī habitant philosophī. Nunc volā ad occidentem.

Icarus. O pater, pater, quam pulchra urbs ! Dic mihi nōmen.

Daedalus. Corinthus est. Corinthī hominēs fabricant aera. Nōn longē abest Sparta. Spartae sunt fortissimī mīlitēs. Nunc multa milia passuum volābimus ad occidentem. Hic vidēs Tarentum. Tarentī nēmō māgnī mōmentī habitat. Nunc Brundisium īmus. Neque Brundisiī habitant clārissimī. Sed portus est celeberrimus. Iterum ad occidentem tē verte.

Icarus. Ecce, pater, urbs māxima. Rōma est. Rōmae habitat Titus, qui artem grammaticam nōn amat. Fortāsse nunc dē cāsū locātivō recitat —Ephesi, Corinthī, Tarentī, Brundisiī, Rōmae, humī, domī. O puerum miserrimum ! Doleō quod iter āerium nōbīscum nōn facit. O pater cārissime, nōnne licet dēscendere et Titum quaerere ? Ut gaudēbit nōbīscum volāns !

Daedalus. Sed nūllās habet pennās ; volāre nōn poterit.

Icarus. Quid autem ad rem ? Est enim eī māgna aquila quam mānsuēfēcit. Aquilae īsidēns cursum nostrum aequāre poterit.

Daedalus. Dēscendēmus igitur, et Titus nōbīscum volābit.
[*Vīllae Titī appropinquant.*]

Icarus [*per fenestram vocāns*]. Tite, Tite ! Hūc, hūc venī. Artem grammaticam iam relinque ! īsidē aquilae quam mānsuēfēcistī ; aquila tē per aurās portābit dum nōs volāmus.

Titus. Quis vocat ? Num somniō ?

Icarus. Nōn est somnium, Tite. Statim tē parā. Nōbīscum volābis.

Titus [*aquilae īsidēns*]. Euge, euge ! Ego veniam. Caelum ascende, aquila, et volā cum īcarō Daedalōque.

Daedalus. Collum aquilae diligenter retinē, Tite; celeriter volātūrī sumus. Iam Rōmam relinquimus. Rēctō cursū ad meridiem contendimus. Ecce! Carthāgō nōbis patet.

Titus. Quam pulchra est urbs! Quis hīc habitat?

Daedalus. Carthāginī habitābat Didō rēgina, quae hospitiō excēpit Aenēān, quī Trōiā effūgit. Gādēs tamē nunc oportet nōs contendere.

Icarus. Quid Gādibus est, mī pater, quod oportet nōs vidēre?

Daedalus. Gādibus stant columnae Herculis; est quoque hortus Hesperidum, ubi serpēns aurea pōma cūstōdit.

Titus. O Daedale, quam māximē cupiō Athēnās vidēre; Athēnīs sunt templa māgnifica. Nōnne licet ad occidentem redire? nōn longum est iter volantibus. Nōlī, sōdēs, recūsāre.

Daedalus. Nōn recūsābō. Verte tē ad occidentem, Īcare.
Titus volt Athēnās vidēre.

XVI

SPECIĒS

Puer. Quis tū es, speciēs superba?

Speciēs prior. Fōrma quaedam sum verbōrum.

Puer. Et quis tū, speciēs miserābilis?

Speciēs altera. Fōrma quaedam sum verbōrum.

Puer. Sed quōmodo inter vōs discrepātis?

Speciēs I. Ego sum Vōx Āctīva. Āctīva sum quia omnia agō vel faciō—vocō, teneō, claudō, audiō.

Speciēs II. Ego sum Vōx Passīva. Passīva appellor quia nōn agō omnia sed patior—vocor, teneor,

claudor, audior. Vōx Āctīva est domina,
ego sum serva; illa mē increpat, ego ab
illā increpor; illa mē verberat, ego ab illā
verbor.

Puer. Altera vestrū est stulta, altera iniūsta. Neutra māiōrem habet potestātem. Utrīque est eadem potestās. Utraque eandem rem significāre potest. Nihil discrepat inter:
Rōmānī Caesarem necant
et
Caesar ā Rōmānīs necātur.

Speciēs I. Nihil discrepat! Ō scelestum puerum! Verberābō tē!

Speciēs II. Tū ab illā verberāberis.

Speciēs I. Caedam tē!

Speciēs II. Tū ab illā caedēris.

Speciēs I. Poscēs auxilium. Omnēs tē audient.

Speciēs II. Tū ab omnibus audiēris.

Speciēs I. Lacerō tē!

Speciēs II. Ab illā lacerāris.

Puer (expergīscitur). Quāle somnium! Nimis herī grammaticaē studēbam. Ad multam noctem vigilāvī. Hinc illae speciēs! Nunc surgam, et dum surgō pēnsum iterābō.

Vōx Passīva

<i>Tempus Praesēns</i>		<i>Tempus Futūrum</i>	
vocor	tangor	vocābor	tangar
vocāris	tangeris	vocāberis	tangēris
vocātūr	tangitūr	vocābitur	tangētur
vocāmur	tangimur	vocābimur	tangēmur
vocāminī	tangimini	vocābimini	tangēminī
vocantur	tanguntur	vocābuntur	tangentur

Tempus Imperfectum

vocābar	tangēbar
vocābāris	tangēbāris
vocābātur	tangēbātur
vocābāmur	tangēbāmur
vocābāminī	tangēbāminī
vocābāntur	tangēbāntur

ARS GRAMMATICA

Vōx Passīva

Tempus praesēns, et tempus futūrum, et tempus imperfectum passīvae vōcis hunc in modum ā vōce actīvā facile dūcēs :

<i>Singulāriter</i>	<i>Vōx Actīva</i>	<i>Vōx Passīva</i>
<i>Prīma persōna</i>	-ō vel -m	-r
<i>Secunda</i> „	-s†	-ris†
<i>Tertia</i> „	-t	-tur
<i>Plūrāliter</i>		
<i>Prīma persōna</i>	-mus	-mur
<i>Secunda</i> „	-tis	-minī
<i>Tertia</i> „	-nt	-ntur

† -is in tempore futūrō cōniugātiōnis prīmae et secundae et in tempore praesentī tertiae cōniugātiōnis fit -eris in vōce passīvā.

Exempli causā :

<i>Tempus Praesēns</i>	<i>Tempus Futūrum</i>	<i>Tempus Imperfectum</i>
pulsor	docēbor	aperiēbar
pulsāris	docēberis	aperiēbāris
pulsātur	docēbitur	aperiēbātur
pulsāmur	docēbimur	aperiēbāmur
pulsāminī	docēbiminī	aperiēbāminī
pulsantur	docēbuntur	aperiēbāntur
<i>Similiter</i>		
audior	regar	pulsābar
audīris	regēris	pulsābāris
etc.	etc.	etc.

XVII

MERCURIUS

Mercurius. Ubi sunt illi mānēs, quōs ad īferōs dūcere dēbeō ?

Servus. Iam collēcti sunt omnēs. Vestēs illis ademptae sunt. Ōrnāmenta quoque ablāta sunt. Mihi spolia erunt.

Mercurius. Sed ubi sunt ? Nōndum ā mē spectātī sunt.

Servus. Ecce, in tenebrīs stant.

Mercurius. Exī tū, qui ā tergō latēs. Quis fuistī ?

Umbra. Caesar fuī. Interfectus sum ā Brūtō, quamquam nōndum rēx factus eram.

Mercurius. Nunc tū prōgredere, puer. Cūr volnerātus es et caesus ?

Titus. Ego verberātus sum. Eram oīlim Titus.

Mercurius. Verberātus es ?

Servus. Ita ; verberātus est ab Orbiliō, quia ars grammatica neglēcta erat. Itaque sē occidit.

Mercurius. Ō puerum miserum ! Ō crūdēlem Orbiliū ! Ubi est ille ? Vivitne adhūc ?

Servus. Nōn vivit. Īnsānus factus est et furiōsus quia Titus sē occidit, itaque ipse quoque sē occidit. Cito ā tē spectātus erit. Ego illum dūcam ad tē. Nōn veniet etsī ā tē vocātus erit.

Mercurius. Ō rem mīrābilem ! Ecce venit magister Orbilius. Canit furiōsus grammaticās aliquot nūgās.

Orbilius. Ō Tite, Tite, ubi es ? Quandō ā mē vidēberis ? Grammaticam artem ā mē ipsō docēberis. Nunquam iterum Vōce Passīvā territus eris. Ecce, ipse recitō :

<i>Perfectum Tempus</i>	<i>Plūsquām perfectum Tempus</i>	<i>Futūrum et perfectum Tempus</i>
territus sum	territus eram	territus erō
territus es	territus erās	territus eris
territus est	territus erat	territus erit
territī sumus	territī erāmus	territī erimus
territī estis	territī erātis	territī eritis
territī sunt	territī erant	territī erunt

Mercurius. Ego poenās nōn sūmam. Satis poenārum dat.

ARS GRAMMATICA

Vōx Passīva

Tempus perfectum, et tempus futūrum et perfectum, et tempus plūsquām perfectum vōcis passīvae facile dūcēs, si participiō perfectō cūiusque verbī addideris praesēns aut futūrum aut imperfectum tempus verbī *sum*. Exempli causā :

<i>Tempus Perfectum</i>	<i>Tempus Futūrum et perfectum</i>	<i>Tempus Plūsquām perfectum</i>
pulsātus sum	doctus erō	apertus eram
„ es	„ eris	„ erās
„ est	„ erit	„ erat

Similiter

doctus sum	interfectus erō	morsus eram
etc.	etc.	etc.

Modus Imperātīvus

Fōrma modi imperātīvī vōcis passīvae est singulāriter eadem quae fōrma īfinitīvī praesentis in vōce āctīvā. Exempli causā :

	I	II	III	IV
<i>Infīnitīvus praesēns</i>	pulsāre	docēre	regere	aperīre
<i>Vōcis āctīvae</i>				
<i>Imperātīvus modus</i>	pulsāre	docēre	regere	aperīre
<i>Vōcis passīvae</i>				

Secunda persōna plūrāliter est idem quod secunda persōna praesentis temporis indicātīvī : e.g.

pulsāminī docēminī regiminī aperīminī

TABULA TEMPORUM

	vocāre	monēre	claudere	audire
Singulāris numerus	Prīma persōna	VII	II	I
	Secunda persōna	XI	V	III
	Tertia persōna	XV	VIII	VI
Plūrālis numerus	Prīma persōna	XVIII	XVI	X
	Secunda persōna	XXII	XX	XVII
	Tertia persōna	XXIII	XXI	XVIII

Numerī indicant fōrmās verbōrum. Exemplī causā: si vōx est āctīva, tempus futūrum, quid indicat numerus duodecimus? Respōnsum est “monēbit.”

EXERCITĀTIŌ

A. *Vōx Actīva*

1. Quid indicat numerus secundus? (praesēns tempus.)
2. „ „ „ sextus? (imperfectum tempus.)
3. „ „ „ decimus? (perfectum tempus.)
4. „ „ „ quīntus decimus?
(futūrum tempus.)
5. „ „ „ vīcēsimus quārtus?
(praesēns tempus.)
6. „ „ „ vīcēsimus?
(plūsquām perfectum tempus.)
7. „ „ „ quīntus?
(futūrum et perfectum tempus.)

B. *Vox Passiva*

Quid indicant eīdem numerī in vōce passīvā ?

Tempus praesens	Futūrum	Imperfectum	Per- fectum	Plūsquām perf.	Fut. et perf.
XVI	XI	VII	III	II	I
XXII	XVII	XII	VIII	V	III
XXVII	XXIII	XVIII	XIII	VIII	VI
XXXI	XXVIII	XXIII	XVIII	XIII	X
XXXIIII	XXXII	XXVIII	XXV	XX	XV
XXXVI	XXXV	XXXIII	XXX	XXVI	XXI

Exemplum

Si vox est passiva, verbum "monere," quid indicat numerus vicesimus? Respōnsum "moniti erātis."

EXERCITĀTIŌ

1. Si vox est passiva, verbum "audire," quid indicat numerus primus, tertius, decimus, vicesimus primus, tricesimus?

2. Si vōx est āctīva, verbum "claudere," quid indicat numerus secundus, quārtus, duodecimus, duodēvīcēsimus, trīcēsimus tertius?

EXERCITĀTIŌ

Servus mē vocāvit (āctīvē).

Ego ā servō vocātus sum (passīvē).

Verte passīvē:

1. Orbilius Titum verberat.
2. Orbilius Titum verberābit.
3. Orbilius Titum verberāvit.
4. Titus rēs grammaticās nōn amat.
5. Titus rēs grammaticās nōn amābat.
6. Titus rēs grammaticās nōn amāverat.
7. Mercurius mānēs ad īferōs dūcit.
8. Mercurius mānēs ad īferōs dūxerit.

Verte āctīvē:

1. Omnes ā servō collēcti sunt.
2. Omnes ā servō colliguntur.
3. Omnes ā servō colligēbantur.
4. Magister ā nōbīs nōn amātur.
5. Magister ā mē nōn amābātur.
6. Caesar ā vōbīs interfectus est.
7. Ego ā vōbīs rēx factus sum.
8. Orbilius ā tē spectātus erit.

XVIII

MANCIPIORUM AUCTIŌ

Mangō.

Tū mancipia dispōne, et quemque suō in
ōrdine collocā; pedēsque gypsō obline;
sīc vēnālēs esse vidēbuntur, ēmptōrēsque
quam plūrimōs allient. Nunc praecō-
nium fac, et iubē ēmptōrēs iam adesse ad
forum.

Praecō.

Hūc, hūc advenīte ēmptōrēs! Optimī vē-
neunt servī. Quis licēbitur? Si quis
praesentem pecūniām numerāre nōn po-
test, pignus dare et proximō annō solvere
licet.

Mangō.

Multī conveniunt; itaque nihil cūnctandum
est. Vēndēmus ergō.

Praecō.

Quem prīnum prōdūcēmus?

Mangō.

Comātum hunc lūdī magistrum; etenim
honestus vidētur esse.

Praecō.

Heus tū, doctissime, catastam ascende; oculīs
omnium tē mōnstrā.

Mangō.

Iam fac praecōnium.

Praecō.

Optimum mancipium vēnumdō, doctissimum;
quis emet? quis sapientissimus post ho-
minum memoriam fierī volt? quis omnia
nōsse et doctum sē praebēre?

Ēmptor quīdam. Speciē quidem vidētur foedissimā! Ostende
mihi titulum, quī vitia ēius, sī quae habet,
dēscrībit. Deōs immortālēs! octō dentēs
dēsunt, alterō oculō captus, alterō lippus,
alterō pede claudus, gibber, distortis crū-
ribus, vārus...

Praecō (interpellāns). Quid tamen ad rem membrōrum dēbilitās? mentis vērō aciē sī quis aliis praeditus est.

Ēmptor. Nōn placet mihi; prōverbiī meminī, "mēns sāna in corpore sānō." Sed quid potissimum nōvit?

Praecō. Arithmēticam, astronomiam, geōmetriam, mūsicam, omnēs auctōrēs et historiās, nūtrīcem Anchīsae, nōmen et patriam novercae Anchemolī, omnia dē longā vītā Acestae, dē numerō urnārum vīni quās Ēvander Phrygibus dōnāvit...

Ēmptor. Satis nūgārum! Licetne interrogāre hominem?

Praecō. Interrogā. Doctissimum inveniēs.

Ēmptor. Cūiās es?

Lūdī magister. Samius.

Ēmptor. Ubi institūtus es?

Lūdī magister. In Aegyptō, apud sapientēs qui ibi sunt.

Ēmptor. Age, sī tē ēmerō, quid mē docēbis?

Lūdī magister. Evidē docēbō tē nihil, sed in memoriam tibi revocābō.

Ēmptor. Quōmodo?

Lūdī magister. Purgābō prius animam, et sordēs illius ēluam.

Ēmptor. Sed quōmodo in memoriam revocābis?

Lūdī magister. Prīnum quidem opus erit longā quiēte et silentiō et quīnque integrī annīs nihil quidquam loquī.

Ēmptor. Ego tamen loquāx esse volō, nōn statua. Sed quid post silentium et post quīnquennium fīet?

Lūdī magister. Posteā vērō, hospes, sciēs dē terrā, et āëre, et aquā, et ignī, et fōrmīs eōrum...

Emptor. Fōrmam igitur habet īgnis, et āēr, et aqua?

Lūdī magister. Et māximē quidem manifēstam, neque enim sine fōrmā possunt sē movēre.

Emptor. Mīra praedicis.

Lūdī magister. Praeter ea quae dicta sunt, etiam ipsum tē, quī ūnus vidēris, alium oculīs, alium rē vērā cōgnōscēs.

Emptor. Quid ais? Alius ego sum, nōn ille ipse quī nunc tēcum loquor?

Lūdī magister. Iam quidem hīc es; ôlim vērō in aliō corpore et sub nōmine aliō appārēbās; mox rūrsus in aliud corpus et in aliud nōmen trānsibis.

Emptor. Lepidē nārrās! Egone immortālis erō? Sed dē hīs satis; quod ad victum autem, quālis es?

Lūdī magister. Animantibus mē abstineō, sed omnia reliqua edō, nisi fabās.

Emptor. Cūr ā fabīs abhorreō?

Lūdī magister. Nōn abhorreō, sed sacrae sunt et mīra eārum nātūra.

Emptor. Ut mīra nārrās! Quantī illum vēndis?

Praecō. Decem minīs.

Emptor. Meus est, tantī ēmptus.

Praecō. Heus tū! nunc tibi quoque ascendendum est. Nōnne vērē sapiēns vidētur esse?

Emptor. Turpissimō saltem est aspectū, ut decet sapiētem. Sed quid scīs facere? Quās artēs ēdoctus es?

Medicus. Morbōs sānāre sciō.

Emptor. Quālēs morbōs?

Medicus. Febrēs, podagram, coryzam, dolōrēs capitis, dentium, ventris.

Emptor. Quōrum nūllum patior, neq̄ue ~~umquam~~ pas-sus sum.

Medicus. Itaque frueris in corpore sānō mente īsānā.
Praecō. Tacē, tacē, nisi vīs verberārī. Dēscende, et
 tū, qui ā tergō latēs, furcifer, ascende.
Ēmptor. Iūppiter, ut celeriter ascendit ! Dī immor-
 tālēs, quam artem tū ēdoctus es ?
Fūnambulus. Ego sum fūnambulus ; per fūnem quamvīs
 tenuem ambulāre possum.
Ēmptor. Sed quid ad rem ? Quid ūtile facere
 potes ?
Fūnambulus. Graecō mōre saltāre possum docēre liberōs
 tuōs et trochō lūdere.
Ēmptor. Bene, optime ! Ego tē emam. Liberi enim
 meī tempus mihi semper terunt iubentēs
 mē sēcum lūdere. Nunc nōn diūtius tem-
 pus nēquīquam cōnsūmam. Dabō tibi,
 praecō, mille dēnāriōs. Num satis ?
Praecō. Satis. Accipe, sed ūtere eō benīgnē.

XVIII

PUER QUĪ Ā LŪDŌ SĒ ABSTINUIT

Persōnae

Sextus	}	Medicus
Quīntus		Lūdī magister
Mārcus		Alii discipulī
Pater		
Mater		

SCAENA PRĪMA. *In vīllā Mārcī patris.*[*Māter et pater ientāculum edunt.*]

Pater. Ubi sunt Quīntus, et Sextus, et Mārcus ?
Māter. Omnēs excitāvī. Venient mox ; īmmō vērō iam
 veniunt.
 [*Quīntus et Sextus intrant.*]

Quīntus. Salvē, māter! Salvē, pater! [Sextus calceōs suōs quaerit.]

Māter. Patrem salvēre iubē, Sexte.

Sextus. Salvē! Calceōs meōs invenīre nōn possum.

Māter. Ō pessime, nēglegēns es. Venī hūc. Ō puer abōminande! Collum nōn lāvistī, comās nōn pexistī. Abī iterum ad cubiculum tuum et collum lavā, comāsque pecte.

[Exit *Sextus.*]

[Omnēs ientāculum edunt. *Quīntus* multum edit, et multum bibit.]

Quīntus. Dā mihi, sis, māter, aliquantulum porcīnae.

Māter. Nōnne satis iam ēdistī, mī Quīnte? Nōn oportet tē nimis edere. Si nimis edēs, ex ventre labōrābis.

Quīntus. Nōndum satis ēdī; etiam nunc ēsuriō.

Pater. Satis nōn ēdistī, scelerātissime! Iam tria ūva et multum pānis ēdistī. Nōn licet tibi plūs edere. [*Sextus* iterum intrat.]

Sextus. Mārcus ē lectō surgere nōnvolt. In lectō iacet, neque ad lūdum īre volt.

Pater. Sed oportet eum statim surgere. Cūr nōndum surrēxit?

Sextus. Quia aegrōtat, mī pater. Ex ventre, ex capite labōrat.

Quīntus. Nimis ēdit Mārcus; nunc ex ventre labōrat. Ego nimis nōn edam.

Māter. Tū, tamen, fēstīnā, Sexte. Ientāculum nōn ēdistī, et mox ad lūdum īre tē oportēbit. Acceipe aliquantulum porcīnae.

[*Sextus* porcīnam edit.]

Quīntus. Cūr Sextō porcīnam dās, māter? mihi nōn dedistī.

Pater. Tacē! omnium avidissimus es. Tū iam tria ūva ēdistī et nunc porcīnam edere vīs.

Māter. Fēstīnātē! iam oportet vōs ad lūdum īre. Valēte!
ego ad Mārcum ībō.

Sextus. } Valē, māter! Valē, pater. Nōs ad lūdum īmus.
Quīntus. }

SCAENA SECUNDA. *In cubiculō Mārci.*

Māter. Cūr nōndum ē lectō surrēxistī, Mārce ?
Mārcus. Ō māter, aegrōtō ! Ex capite, ex ventre labōrō.
Māter. Lingua mihi mōnstrā. [*Mārcus linguam suam extendit.*] Sed rubra est lingua. Satis bene
valēs, nōn aegrōtās. Oportet tē ad lūdum īre.
Mārcus. Nōn satis valeō, mea māter; vehementer ex ventre
labōrō. Ō ventrem meum ! Ad lūdum īre
nōn possum.
Māter. Medicum igitur quaeram. [*Māter exīre incipit.*] Ō māter, redī, mea māter !
Mārcus. Quid vīs ?
Mārcus. Iēiūnus sum, mea māter, neque ientāculum ēdī.
Licetne mihi ientāculum in lectō edere ?
Māter. Sī ex ventre labōrās, nōn oportet tē edere. Sed
quid vīs ?
Mārcus. Ōva, sīs, et aliquantulum porcīnae.
Māter. Babae ! Porcīnam tibi nōn dabō. Pultem ad-
feram. [*Exit māter.*]
Mārcus [submissā vōce]. Ō mē miserum ! pultem nōn amō.
Sed necesse est edere. Ad lūdum hodiē nōn
ībō, quia pēnsum meum nōn fēcī. Ego in
lectō iaceō ; Sextus et Quīntus in ludō sunt.
Illi scribunt et recitant, iterum recitant, iterum
scribunt. Ego in lectō iaceō et dormiō.
[*Māter redit quae pultem adfert.*]
Māter. Nunc, Mārce, pultem adferō. Medicum arcessīvī,
qui mox veniet. Accipe pultem.
[*Mārcus pultem capit, et edere incipit.*]

Mārcus. Hōc mihi nōn placet, māter. Nōnne licet mihi
ōvum edere?

Māter. Minimē. Nihil nisi pultem tibi dabō.
[*Iānuam pulsat medicus.*]

Intrā!

Medicus. Salvē, mātrōna! Quis aegrōtat?

Māter. Salvē tū quoque! Hic mihi filius ex ventre
labōrat.

Medicus. Puerī semper ex ventre labōrant. Nimis edunt,
deinde ex ventre labōrant. Manum mihi dā,
puerule; pulsum sentiam. Ūnus, duo, trēs,
quattuor, quīnque, sex, septem, octō, novem,
decem, ūndecim, duodecim, tredecim, quattuor-
decim, quīndecim, sēdecim, septemdecim, duo-
dēvigintī, ūndēvigintī, vīgintī. Nunc linguam
mihi mōnstrā. [*Mātri in aurem dīcit.*] Satis
bene valet puer; nōn aegrōtat. Sed ad lūdum
īre nōnvolt, itaque aegrūm simulat. Amāris-
simūm medicāmentūm eī dabō. [*Clārā vōce*]
Vehementer aegrōtat, sed bonum medicāmen-
tūm eī dabō.

Mārcus. Licetne mihi ūva edere?

Medicus. Minimē vērō. Nihil nisi pultem et medicā-
mentūm tibi dabō.

[*Māter et medicus exeunt.*]

Mārcus. Ego medicāmentūm nōn bibam. Per fenestram
effugiam.

[*Celeriter ē lectō surgit, vestēs induit, per fenes-
tram exit.*]

SCAENA TERTIA. In lūdō.

[*Discipulī in sellīs sedent: intrat magister.*]

Discipulī. Salvē, magister!

Magister. Salvēte discipuli! Adsuntne omnēs?

Quīntus. Mārcus, quī aegrōtat, abest. Ex ventre labōrat.
Magister. Ille semper aegrōtat,—vel aegrum simulat. Is
 quī semper abest nihil potest discere. Tū,
 Quinte, multō eris sapientior quam frāter tuus.
 Nunc animum attendite omnēs, et librōs
 aperite ! [Sextus per fenestram spectat.] Quem
 oportet recitāre ?

Decimus. Licetne mihi, magister ?

Quīntus (interpellāns). Tū herī recitāvistī. Hodiē mē oportet
 recitāre.

Magister. Puerō quī interpellat recitāre nōn licet. Tū,
 Manlī, incipe recitāre.

Sextus. Ō magister...

Magister. Nōlī interpellāre, Sexte ! Manlius recitāre incipit.
 [Sextus iterum per fenestram spectat.]

Manlius (ē librō recitāns). Ōlim homo quīdam in hortō suō
 sedēbat...

Sextus (interpellāns). In hortō tuō...

Magister. Tacē, Sexte ! Nōn est “in hortō tuō.” Spectā
 librūm ! Est “in hortō suō.”

Manlius (pergēns). quī vīnum bibēbat, cibumque edēbat...

Sextus (interpellāns). Nunc edit...

Magister (sevērā vōce). Nōn nunc edit. Ōlim edēbat. Tū
 animum nōn attendis, sed per fenestram spectās.
 Librūm spectā, et nōlī iterum interpellāre. Si
 iterum interpellābis, tē virgīs caedam. Perge
 recitāre, Manli !

Manlius. In mēnsā erant ūva, pānis...

Magister. Dēsiste ! Sextus animum nōn attendit.

Sextus. Sed, magister...

Magister. Tacē, improbissime ! Vōcem tuam audīre nōn
 volō. Animum attende. Perge, Manli !
 [Sextus chartam capit et scribit.]

Manlius. In mēnsā erant ūva, pānis, ūvae...

Magister. Satis ! Improbissimus ille Sextus scribit. Dā mihi, Sexte, id quod scripsisti.

[*Sextus chartam magistrō dat.*]

Magister (recitāns). "Magister mala sūs est." Ō puerum abōminandum, improbissimum, sceleratissimum...

Sextus. Sed hōc nōn scripsi, magister.

Magister. Omnium mendacissimus es ! Meis ipse oculis tē scribentem vidi.

Sextus. Ita, magister. Scribēbam; sed nōn "māla" scripsi, sed "māla." Et verbum "ēst" breviter scripsi prō "edit." Nihil mihi dīcere licēbat, et per fenestram porcum vīdī māla tua edentem.

[*Omnēs ad fenestrās ruunt.*]

Magister. Sedēte omnēs ! [*Omnēs iterum sedent, et Sextus dīcere pergit.*]

Sextus. Temptāvī tibi dīcere, sed tū semper, "Nōlī interpellāre," exclāmābās. Scripsi igitur, quia loquī mihi nōn licuit.

Magister. Num rē vērā in hortō porcus pōma mea edit ?

Sextus. Immō vērō omnia iam ēdit.

Magister. Cūr nōn anteā mihi dīxistī, stulte ? Ō mē miserum ! Plūs docēre hodiē nōn possum. Licet vōbis abīre. Hodiē discere nōn necesse est. Ego porcum comprehendere temptābō.

[*Exit.*]

[*Puerī exīre incipiunt.*]

Sextus. Ō beātum mē ! Hodiē nōn discam, sed lūdam. Mārcus in lectō iacet ; ego currō, ego saltō !

Quīntus. Mē quoque beātum ! Mārcus pultem edet, ego crūstula edam.

Sextus. Ō miserrimum Mārcum ! Ille medicāmentum bibit ; nōs porcum vīdimus māla magistri edentem !

Quīntus. Medicus linguam Mārcī spectat.
Manlius. Nōs triumphum spectābimus.
Decimus. Quem triumphum dīcis ?
Manlius. Nōnne audīvistī ? Post meridiem Britannōs in triumphō dūcet Iūlius Caesar. Britannōs vīcit, et hodiē erit triumphus.
Omnēs. Euge ! Euge ! Ad triumphum ībimus.

[*Exeunt omnēs.*]

SCAENA QUĀRTA. *In Viā Sacrā.*

[*Spectātōrēs pompam spectant.*]

Sextus. Ut multi sunt militēs ! Iō triumphē !
Quīntus. Spectā gladiōs ! Spectā pīla !

[*Tubiciñes “taratantara” dīcunt.*]

Decimus. Tubiciñes audiō. Iō triumphē !
Spectātōrēs. Iō triumphē ! Iō triumphē !
Quīntus. Optima est pompa. Ecce ! vidēsne animālia ista ?
Manlius. Elephantī sunt. Elephantōs anteā nōn vīdī.

Ō beātum mē ! Iō triumphē !

Sextus. Et signa militūm spectā ! Vidēsne tū, Quīnte ?
 Nōn vidēs. Spectātōrēs spectās ; nōlī illōs spectāre ; pompam spectā ! Cūr spectātōrēs spectās ?

Quīntus. Quia Mārcum videō.
Sextus. Mārcum nōn vidēs. Ille in lectō iacet.
Quīntus. Videō eum. Ecce ! nōnne tū vidēs ?
Sextus. Ubi est ?

Quīntus. Spectā ! In summō mūrō sedet.
Manlius. Ā lūdō sē abstinuit. Nōn aegrōtābat. Magister eum virgīs caedet.
Sextus. Eum videō. (*Clāmāns*) Mārce, venī hūc !
Mārcus. Minimē vērō. Ad mē venīte ! Optimus est locus.
 Bene vidēre possum.

[*Omnēs ad Mārcum eunt.*]

Sextus. Quōmodo hūc vēnistī ?

Quīntus. Nōn aegrōtāvistī. Ae grum simulāvistī, et tē ā lūdō abstinuistī.

Mārcus. Ita vērō. Ad lūdum īre nōlui, quia pēnsum meum nōn fēceram. Sed pessimus ille medicus malum medicāmentum mihi dedit, quod bibere nōlēbam. Itaque per fenestram effūgī.

Spectātōrēs. Iō triumphe! Iō triumphe!

Quīntus. Magister tē vīrgīs caedet.

Mārcus. Nihil cūrō. Pompam spectāte.

Spectātōrēs. Iō triumphe! Iō triumphe!

Decimus. Vidētisne Britannōs?

Manlius. Abōminandī sunt omnēs!

Mārcus. Ecce! ōva pūtida habeo. In Britannōs iaciam.

Quīntus.

Sextus. } Dā mihi! Dā mihi!

Manlius. } [Omnēs in Britannōs ōva iaciunt.]

Manlius. Bene! Caput Britannī cūiusdam percussī.

Mārcus. Macte virtūte! Ōvō meō oculum dextrum Bri-
tannici ducis percussī. Habet! Habet!

Spectātōrēs. Iō triumphe! Iō triumphe!

Sextus. Cavē, Mārce! Lūdi magistrum videō.

Mārcus. Ō mē miserum! Ego effugiam.

[*Dē mūrō dēscendit, sed magister eum videt.*]

Magister. Tē videō, Mārce! Venī hūc! [*Mārcum comprehendit magister.*] Abōminande puerule! Ā lūdō tē hodī abstinuistī. Nunc autem ad lūdum redībimus, et vīrgīs tē caedam.

Mārcus. Ō parce, magister, parce mihi!

Spectātōrēs. Iō triumphe! Iō triumphe!

[*Magister Mārcum abdūcit.*]

Mārcus. Ō magister, vidēsne porcum istum? Ut māgnus est!

Magister. Porcum dīcis? Ubi est? [*Grunnit porcus.*]

Mārcus. Ecce! Spectā!

Magister. Videō eum. Curre, Mārce, celeriter. Porcum comprehendere temptā. Si porcum comprehendere poteris, tibi parcam. [*Mārcus celeriter currit, et porcum comprehendit quem ad magistrum dūcit.*]

Mārcus. Ecce ! magister. Porcum comprehendī. Nunc oportet tē mihi parcere, ut prōmīstī.

[*Grunnit porcus.*]

Magister. Tibi parcam, optime. Porcum mihi dā !

[*Magister porcum abdūcit; Mārcus ad pomparam redit.*]

Spectatōrēs. Iō triumphē ! Iō triumphē !

FĪNIS.

PERSōNAE HŪIUS LIBRī

Miles loquitur.

Miles in arma feror ; puerī teneraeque puellae vivite fēlicēs, mē mala bella vocant.

Cīvis loquitur.

Cēdunt arma togae. sum cīvis inūtilis armīs, pāce tamen faciō mūnera dīgna virō.

Caesar loquitur.

Īnsignis victor Gallōrum Iūlius adsum, cui miserae mortis glōria causa fuit.

Brūtus loquitur.

Caesaris adveniō victōris Brūtus amīcus. cūr nex ista ? rogās ? ille tyrannus erat.

Titus loquitur.

Adsum grammaticam quī stultus abōminor artem. quis sine grammaticā reddere pēnsa potest ?

Hic meus liber, o puer
 qui studes sapientiae,
 si placet tibi, dum docet,
 si docet, tibi dum placet,
 munus omne peragit.

scripta pagina fabulias,
 picta pagina imaginis,
 pagina omnis habet iocos;
 mixta seria cum iocis
 taedium grave tollunt.

disce grammaticam, puer;
 civis, indue te togam;
 Caesarem gladium necam,
 Brute, cum sociis tuis;
 tu renascere, Roma!

Roma militibus potens,
 Roma legibus utilis,
 Roma Vergili parens,
 virtutis pueris dedit,
 dat, dabit documentum.

ARS GRAMMATICA

	<i>M.</i>	<i>F.</i>	<i>N.</i>
<i>Singulāriter</i>			
<i>Nōm.</i>	parvus	parva	parvum
<i>Voc.</i>	parve	parva	parvum
<i>Acc.</i>	parvum	parvam	parvum
<i>Gen.</i>	parvī	parvae	parvī
<i>Dat.</i>	parvō	parvae	parvō
<i>Abl.</i>	parvō	parvā	parvō
<i>Plūrāliter</i>			
<i>Nōm.</i>	parvī	parvae	parva
<i>Voc.</i>	parvī	parvae	parva
<i>Acc.</i>	parvōs	parvās	parva
<i>Gen.</i>	parvōrum	parvārum	parvōrum
<i>Dat.</i>	parvīs	parvīs	parvīs
<i>Abl.</i>	parvīs	parvīs	parvīs

DĒCLINĀTIŌ SECUNDA

	<i>M.</i>	<i>M.</i>
<i>N.V.</i>	puer	magister
<i>Acc.</i>	puerum	magistrum
<i>Gen.</i>	puerī	magistrī
<i>D. Abl.</i>	puerō	magistrō
<i>N.V.</i>	puerī	magistrī
<i>Acc.</i>	puerōs	magistrōs
<i>Gen.</i>	puerōrum	magistrōrum
<i>D. Abl.</i>	puerīs	magistrīs

	<i>M.</i>	<i>M.</i>	<i>M.</i>
<i>Nōm.</i>	filius	vir	deus
<i>Voc.</i>	fili	vir	deus
<i>Acc.</i>	filiū	virum	deum
<i>Gen.</i>	filiī vel fili	virī	deī
<i>D. Abl.</i>	filiō	virō	deō
<i>N. V.</i>	filiī	virī	dī (deī)
<i>Acc.</i>	filiōs	virōs	deōs
<i>Gen.</i>	filiōrum	virōrum vel virum	deōrum vel deum
<i>D. Abl.</i>	filiōs	virīs	dīs (deīs)

<i>Singulāriter</i>	<i>M.</i>	<i>F.</i>	<i>N.</i>
<i>Nōm.</i>	miser	misera	miserum
<i>Voc.</i>	miser	misera	miserum
<i>Acc.</i>	miserum	misera	miserum
<i>Gen.</i>	miserī	miserae	miserī
<i>Dat.</i>	miserō	miserae	miserō
<i>Abl.</i>	miserō	misera	miserō

<i>Plūrāliter</i>			
<i>Nōm.</i>	miserī	miserae	miserā
<i>Voc.</i>	miserī	miserae	misera
<i>Acc.</i>	miserōs	misera	misera
<i>Gen.</i>	miserōrum	misera	miserōrum
<i>Dat.</i>	miserīs	misera	miserīs
<i>Abl.</i>	miserīs	misera	miserīs

ADJECTIVA SECUNDÆ DĒCLINATIÖNIS

<i>Singulāriter</i>	<i>M.</i>	<i>F.</i>	<i>N.</i>
<i>Nōm.</i>	pulcher	pulchra	pulchrum
<i>Voc.</i>	pulcher	pulchra	pulchrum
<i>Acc.</i>	pulchrum	pulchram	pulchrum
<i>Gen.</i>	pulchrī	pulchrae	pulchri
	etc.	etc.	etc.

DĒCLINĀTIŌ TERTIA

mīles, mīlitis (m.)

	<i>Singulāriter</i>	<i>Plūrāliter</i>
<i>N.V.</i>	mīles	mīlitēs
<i>Acc.</i>	mīlitem	mīlitēs
<i>Gen.</i>	mīlitis	mīlitum
<i>Dat.</i>	mīlitī	mīlitibus
<i>Abl.</i>	mīlite	mīlitibus

opus, operis (n.)

	<i>Singulāriter</i>	<i>Plūrāliter</i>
<i>N.V.</i>	opus	opera
<i>Acc.</i>	opus	opera
<i>Gen.</i>	operis	operum
<i>Dat.</i>	operī	operibus
<i>Abl.</i>	opere	operibus

cīvis, cīvis (m.)**nūbēs, nūbis (f.)****pōns, pontis (m.)****mare, maris (n.)***Singulāriter*

<i>N.V.</i>	cīvis	nūbēs	pōns	mare
<i>Acc.</i>	cīvem	nūbēm	pontēm	mare
<i>Gen.</i>	cīvis	nūbīs	pontīs	maris
<i>Dat.</i>	cīvī	nūbī	pontī	marī
<i>Abl.</i>	cīve	nūbe	ponte	marī

Plūrāliter

<i>N.V.</i>	cīvēs	nūbēs	pontēs	maria
<i>Acc.</i>	cīvēs	nūbēs	pontēs	maria
<i>Gen.</i>	cīvium	nūbīum	pontīum	marīum
<i>Dat.</i>	cīvibus	nūbībus	pontībus	marībus
<i>Abl.</i>	cīvibus	nūbībus	pontībus	marībus

DĒCLINĀTIŌ QUĀRTA

portus (m.)		cornū (n.)
--------------------	--	-------------------

Singulāriter

<i>N.V.</i>	portus	cornū
<i>Acc.</i>	portum	cornū
<i>Gen.</i>	portūs	cornūs
<i>Dat.</i>	portui (portū)	cornū
<i>Abl.</i>	portū	cornū

Plūrāliter

<i>N.V.</i>	portūs	cornua
<i>Acc.</i>	portūs	cornua
<i>Gen.</i>	portuum	cornuum
<i>Dat.</i>	portibus	cornibus
<i>Abl.</i>	portibus	cornibus

DĒCLINĀTIŌ QUĪNTA

Diēs (m. vel f.)		
-------------------------	--	--

Singulāriter

<i>N.V.</i>	diēs	diēs
<i>Acc.</i>	diem	diēs
<i>Gen.</i>	diēī	diērum
<i>Dat.</i>	diēī	diēbus
<i>Abl.</i>	diē	diēbus

ADJECTĪVA TERTIAE DĒCLINĀTIŌNIS

melior, meliōris		
-------------------------	--	--

Singulāriter

	<i>M.F.</i>	<i>N.</i>
<i>N.V.</i>	melior	melius
<i>Acc.</i>	meliōrem	melius
<i>Gen.</i>	meliōris	meliōris
<i>Dat.</i>	meliōrī	meliōrī
<i>Abl.</i>	meliōre	meliōre

<i>Plūrāliter</i>	<i>M.F.</i>	<i>N.</i>
<i>N.V.</i>	meliōrēs	meliōra
<i>Acc.</i>	meliōrēs	meliōra
<i>Gen.</i>	meliōrum	meliōrum
<i>Dat.</i>	meliōribus	meliōribus
<i>Abl.</i>	meliōribus	meliōribus

trīstis, trīstis

<i>Singulāriter</i>	<i>M.F.</i>	<i>N.</i>
<i>N.V.</i>	trīstis	trīste
<i>Acc.</i>	trīstem	trīste
<i>Gen.</i>	trīstis	trīstis
<i>Dat.</i>	trīstī	trīstī
<i>Abl.</i>	trīstī	trīstī

<i>Plūrāliter</i>	<i>M.F.</i>	<i>N.</i>
<i>N.V.</i>	trīstēs	trīstia
<i>Acc.</i>	trīstēs	trīstia
<i>Gen.</i>	trīstium	trīstium
<i>Dat.</i>	trīstibus	trīstibus
<i>Abl.</i>	trīstibus	trīstibus

ācer, ācris

<i>Singulāriter</i>	<i>M.</i>	<i>F.</i>	<i>N.</i>
<i>N.V.</i>	ācer	ācris	ācre
<i>Acc.</i>	ācrem	ācrem	ācre
<i>Gen.</i>	ācris	ācris	ācris
<i>Dat.</i>	ācī	ācī	ācī
<i>Abl.</i>	ācī	ācī	ācī

<i>Plūrāliter</i>	<i>M.F.</i>	<i>N.</i>	
<i>N.V.</i>	ācrēs	ācrēs	ācria
<i>Acc.</i>	ācrēs	ācrēs	ācria
<i>Gen.</i>	ācrium	ācrium	ācrium
<i>Dat.</i>	ācribus	ācribus	ācribus
<i>Abl.</i>	ācribus	ācribus	ācribus

audāx, audācis

<i>Singulāriter</i>	<i>M.F.</i>	<i>N.</i>
<i>N.V.</i>	audāx	audāx
<i>Acc.</i>	audācem	audāx
<i>Gen.</i>	audācis	audācis
<i>Dat.</i>	audācī	audācī
<i>Abl.</i>	audācī	audācī

<i>Plūrāliter</i>		
<i>N.V.</i>	audācēs	audācia
<i>Acc.</i>	audācēs	audācia
<i>Gen.</i>	audācium	audācium
<i>Dat.</i>	audācibus	audācibus
<i>Abl.</i>	audācibus	audācibus

PRŌNŌMINA*Singulāriter*

<i>Nōm.</i>	ego	tū
<i>Acc.</i>	mē	tē
<i>Gen.</i>	meī	tui
<i>Dat.</i>	mihi	tibi
<i>Abl.</i>	mē	tē

Plūrāliter

<i>Nōm.</i>	nōs	vōs
<i>Acc.</i>	nōs	vōs
<i>Gen.</i>	nostrī, nostrum	vestrī, vestrum
<i>Dat.</i>	nōbīs	vōbīs
<i>Abl.</i>	nōbīs	vōbīs

Singulāriter et Plūrāliter

<i>Acc.</i>	sē
<i>Gen.</i>	sui
<i>Dat.</i>	sibi
<i>Abl.</i>	sē

Singulāriter

M.	F.	N.	M.	F.	N.
<i>Nōm.</i> hīc	haec	hōc	ille	illa	illud
<i>Acc.</i> hunc	hanc	hōc	illum	illam	illud
<i>Gen.</i> hūius	hūius	hūius	illīus	illīus	illīus
<i>Dat.</i> huīc	huīc	huīc	illī	illī	illī
<i>Abl.</i> hōc	hāc	hōc	illō	illā	illō

Plūrāliter

<i>Nōm.</i> hī	hae	haec	illī	illae	illa
<i>Acc.</i> hōs	hās	haec	illōs	illās	illa
<i>Gen.</i> hōrum	hārum	hōrum	illōrum	illārum	illōrum
<i>Dat.</i> hīs	hīs	hīs	illīs	illīs	illīs
<i>Abl.</i> hīs	hīs	hīs	illīs	illīs	illīs

Singulāriter

<i>Nōm.</i> iste	ista	istud	ipse	ipsa	ipsum
<i>Acc.</i> istum	istam	istud	ipsum	ipsam	ipsum
<i>Gen.</i> istīus	istīus	istīus	ipsīus	ipsīus	ipsīus
<i>Dat.</i> istī	istī	istī	ipsī	ipsī	ipsī
<i>Abl.</i> istō	istā	istō	ipsō	ipsā	ipsō

Plūrāliter

<i>Nōm.</i> istī	istae	ista	ipsī	ipsae	ipsa
<i>Acc.</i> istōs	istās	ista	ipsōs	ipsās	ipsa
<i>Gen.</i> istōrum	istārum	istōrum	ipsōrum	ipsārum	ipsōrum
<i>Dat.</i> istīs	istīs	istīs	ipsīs	ipsīs	ipsīs
<i>Abl.</i> istīs	istīs	istīs	ipsīs	ipsīs	ipsīs

Singulāriter

<i>Nōm.</i> is	ea	id	īdem	eadem	idem
<i>Acc.</i> eum	eam	id	eundem	eandem	idem
<i>Gen.</i> ēius	ēius	ēius	ēiusdem	ēiusdem	ēiusdem
<i>Dat.</i> eī	eī	eī	eīdem	eīdem	eīdem
<i>Abl.</i> eō	eā	eō	eōdem	eādem	eōdem

Plūrāliter

<i>M.</i>	<i>F.</i>	<i>N.</i>	<i>M.</i>	<i>F.</i>	<i>N.</i>
<i>N.V.</i> ei	eae	ea	eidem	eaedem	eadem
<i>Acc.</i> eōs	eās	ea	eōsdem	eāsdem	eadem
<i>Gen.</i> eōrum	eārum	eōrum	eōrundem	eārundem	eōrundem
<i>Dat.</i> eīs	eīs	eīs	eisdem	eisdem	eisdem
<i>Abl.</i> eīs	eīs	eīs	eīsdem	eīsdem	eīsdem

Singulāriter

<i>Nōm.</i> qui	quae	quod	quis	quid
<i>Acc.</i> quem	quam	quod	quem	quid
<i>Gen.</i> cūius	cūius	cūius	cūius	cūius
<i>Dat.</i> cuī	cuī	cuī	cuī	cuī
<i>Abl.</i> quō	quā	quō	quō	quō

Plūrāliter

<i>Nōm.</i> qui	quae	quae	qui	quae	quae
<i>Acc.</i> quōs	quās	quae	quōs	quās	quae
<i>Gen.</i> quōrum	quārum	quōrum	quōrum	quārum	quōrum
<i>Dat.</i> quibus	quibus	quibus	quibus	quibus	quibus
<i>Abl.</i> quibus	quibus	quibus	quibus	quibus	quibus

<i>Singulāriter</i>	<i>M.</i>	<i>F.</i>	<i>N.</i>
<i>Nōm.</i>	nūllus	nūlla	nūllum
<i>Acc.</i>	nūllum	nūllam	nūllum
<i>Gen.</i>	nūlliūs	nūlliūs	nūlliūs
<i>Dat.</i>	nūlli	nūlli	nūlli
<i>Abl.</i>	nūllō	nūllā	nūllō

Plūrāliter

<i>Nōm.</i>	nūlli	nūllae	nūlla
<i>Acc.</i>	nūllōs	nūllās	nūlla
<i>Gen.</i>	nūllōrum	nūllārum	nūllōrum
<i>Dat.</i>	nūllis	nūllis	nūllis
<i>Abl.</i>	nūllis	nūllis	nūllis

Similiter : alius

alter, -a, -um (alterius)
neuter, neutra, neutrum
sōlus (sōlius)
tōtus (tōtius)
ūllus (ūllius)

GRADŪS COMPARĀTIŌNIS

A. ADIECTĪVA

	<i>Positīvus</i>	<i>Comparātīvus</i>	<i>Superlātīvus</i>
(a)	longus	longior	longissimus
	crūdēlis	crūdēlior	crūdēllissimus
	audāx	audācior	audācissimus
	prūdēns	prūdentior	prūdentissimus
(b)	pulcher	pulchrior	pulcherrimus
	ācer	ācrior	ācerrimus
	celer	celerior	celerrimus
(c)	similis	similior	simillimus
(d)	bonus	melior	optimus
	māgnus	māior	māximus
	malus	pēior	pessimus
	parvus	minor	minimus

B. ADVERBIA

	<i>Positīvus</i>	<i>Comparātīvus</i>	<i>Superlātīvus</i>
	longē	longius	longissimē
	crūdēliter	crūdēlius	crūdēllissimē
	audācter	audācius	audācissimē
	pulchrē	pulchrius	pulcherrimē
	āriter	ācrius	ācerrimē
	bene	melius	optimē
	māgnopere	magis	māximē
	male	pēius	pessimē
	—	minus	minimē
	multum	plūs	plūrimum

NUMERI

	<i>M.</i>	<i>F.</i>	<i>N.</i>
<i>Nōm.</i>	ūnus	ūna	ūnum
<i>Acc.</i>	ūnum	ūnam	ūnum
<i>Gen.</i>		ūniūs	
<i>Dat.</i>		ūnī	
<i>Abl.</i>	ūnō	ūnā	ūnō
<i>Nōm.</i>	duo	duae	duo
<i>Acc.</i>	duōs	duās	duo
<i>Gen.</i>	duōrum	duārum	duōrum
<i>Dat.</i>	duōbus	duābus	duōbus
<i>Abl.</i>	duōbus	duābus	duōbus

Similiter : ambō

	<i>M.F.</i>	<i>N.</i>
<i>Nōm.</i>	trēs	tria
<i>Acc.</i>	trēs	tria
<i>Gen.</i>	trium	trium
<i>Dat.</i>	tribus	tribus
<i>Abl.</i>	tribus	tribus
ūnus, -a, -um	prīmus, -a, -um	
duo, -ae, -o	secundus	
trēs, tria	tertius	
quattuor	quārtus	
quīnque	quīntus	
sex	sextus	
septem	septimus	
octō	octāvus	
novem	nōnus	
decem	decimus	
ūndecim	ūndecimus	
duodecim	duodecimus	
tredecim	tertius decimus	
quattuordecim	quārtus decimus	

quīndecim	quīntus decimus
sēdecim	sextus decimus
septendecim	septimus decimus
duodēvīgintī	duodēvīcēsimus
ūndēvīgintī	ūndēvīcēsimus
vīgintī	vīcēsimus
vīgintī ūnus	vīcēsimus prīmus
vīgintī duo	vīcēsimus secundus
vīgintī trēs	vīcēsimus tertius
trīgintā	trīcēsimus
quadrāgintā	quadrāgēsimus
quīnquāgintā	quīnquāgēsimus
sexāgintā	sexāgēsimus
septuāgintā	septuāgēsimus
octōgintā	octōgēsimus
nōnāgintā	nōnāgēsimus
centum	centēsimus
mille	mīllēsimus

VERBA

Vōx Āctīva

IMPERĀTīVUS MODUS

vocā	monē	claudē (cape)	audiō
vocāte	monēte	claudite (capite)	audīte

INDICĀTīVUS MODUS

Tempus Praesēns

vocō	moneō	claudō	faciō	audiō
vocās	monēs	claudis	facis	audīs
vocat	monet	claudit	facit	audit
vocāmus	monēmus	claudimus	facimus	audīmus
vocātis	monētis	clauditis	facitis	audītis
vocant	monent	claudunt	faciunt	audiunt

Tempus Imperfектum

vocābam	monēbam	claudēbam	faciēbam	audiēbam
vocābās	monēbās	claudēbās	faciēbās	audiēbās
etc.	etc.	etc.	etc.	etc.

Tempus Futūrum

vocābō	monēbō	claudam	faciam	audiam
vocābis	monēbis	claudēs	faciēs	audiēs
etc.	etc.	etc.	etc.	etc.
vocābunt	monēbunt			

Tempus Perfectum

vocāvī	monuī	clausī	fēcī	audīvī
vocāvistī	monuistī	clausistī	etc.	etc.
vocāvit	monuit	clausit		
vocāvimus	monuimus	clausimus		
vocāvistis	monuistis	clausistis		
vocāvērunt (-ēre)	monuērunt (-ēre)	clausērunt (-ēre)		

Tempus Plūsquām perfectum

vocāveram	monueram	clauseram	fēceram	audiveram
etc.	etc.	etc.	etc.	etc.

Tempus Futūrum et perfectum

vocāverō	monuerō	clauserō	fēcerō	audiverō
vocāveris	etc.	etc.	etc.	etc.
etc.				
vocāverint				

PARTICPIA

Tempus Praesēns

vocāns	monēns	claudēns	faciēns	audiēns

Tempus Futūrum

vocātūrus	monitūrus	clausūrus	factūrus	auditūrus

INFÍNITÍVUS MODUS

Tempus Praesēns

vocāre	monēre	claudere	facere	audire
--------	--------	----------	--------	--------

Tempus Perfectum

vocāvisse	monuisse	clausisse	fēcisse	audīvisse
-----------	----------	-----------	---------	-----------

Tempus Futūrum

vocātūrus	monitūrus	clausūrus	factūrus	audītūrus
esse	esse	esse	esse	esse

VŌX PASSĪVA

IMPERĀTÍVUS MODUS

vocāre	monēre	claudere	audire
vocāmīni	monēmīni	claudimīni	audimīni

INDICĀTÍVUS MODUS

Tempus Praesēns

vocor	moneor	claudor	audior
vocāris	monēris	clauderis	audīris
vocātur	monētur	clauditur	audītur
vocāmur	monēmur	claudimur	audimur
vocāmīni	monēmīni	claudimīni	audimīni
vocantur	monentur	clauduntur	audiuntur

Tempus Imperfectum

vocābar	monēbar	claudēbar	audiēbar
vocābāris	etc.	etc.	etc.
vocābātur			
vocābāmur			
vocābāmīni			
vocābāntur			

Tempus Futūrum

vocābor	monēbor	claudar	audiar
vocāberis	monēberis	claudēris	audiēris
vocābitur	monēbitur	claudētur	audiētur
vocābimur	etc.	etc.	etc.

Tempus Perfectum

vocātus sum	monitus sum	clausus sum	audītus sum
etc.	etc.	etc.	etc.

Tempus Plūsquām perfectum

vocātus eram	monitus eram	clausus eram	audītus eram
etc.	etc.	etc.	etc.

Tempus Futūrum et perfectum

vocātus erō	monitus erō	clausus erō	audītus erō
etc.	etc.	etc.	etc.

PARTICIPIA

vocātus	monitus	clausus	audītus

INFĪNĪTĪVUS MODUS

Tempus Praesēns

vocāri	monēri	claudi	audiri

Tempus Perfectum

vocātus esse	monitus esse	clausus esse	audītus esse

Tempus Futūrum

vocātum īrī	monitum īrī	clausum īrī	auditum īrī

esse

<i>Praesēns</i>	<i>Imperf.</i>	<i>Perfect.</i>
sum	eram	fuī
es	erās	fuistī
est	erat	fuit
sumus	erāmus	fuimus
estis	erātis	fuistis
sunt	erant	fuērunt (-ēre)

<i>Plūsquām perf.</i>	<i>Futūrum</i>	<i>Fut. et perf.</i>
fueram	erō	fuerō
fuerās	eris	fueris
fuerat	erit	fuerit
fuerāmus	erimus	fuerimus
fuerātis	eritis	fueritis
fuerant	erunt	fuerint

INFĪNĪTĪVUS MODUS

Praesēns : esse *Perfectum* : fuisse

posse

<i>Praesēns</i>	<i>Imperf.</i>	<i>Perfect.</i>
possum	poteram	potuī
potes	etc.	etc.
potest		
possumus		
potestis		
possunt		

<i>Plūsquām perf.</i>	<i>Futūrum</i>	<i>Fut. et perf.</i>
potueram	poterō	potuerō
etc.	etc.	etc.

INFINITIVUS MODUS

Praesēns: posse *Perfectum*: potuisse

eō, īre, īvī (ii), itum

<i>Praesēns</i>	<i>Futūrum</i>	<i>Imperfectum</i>
-----------------	----------------	--------------------

eō	ībō	ībam
īs	ībis	ībās
it	ībit	ībat
īmus	ībimus	ībāmus
ītis	ībitis	ībātis
eunt	ībunt	ībant

<i>Imperātīvus</i>	<i>Participium praeſēns</i>
--------------------	-----------------------------

ī	iēns, euntis
īte	

volō,	velle,	volui
nōlō,	nōlle,	nōlui
mālō,	mālle,	mālui

Praesēns tempus indicātīvī modī

volō	nōlō	mālō
vīs	nōn vīs	māvīs
volt	nōnvolt	māvolt
volumus	nōlumus	mālumus
voltis	nōnvoltis	māvoltis
volunt	nōlunt	mālunt

ferō, ferre, tulī, lātum

Praesēns

ferō
fers
fert
ferimus
fertis
ferunt

fiō, fieri, factus sum

INDICĀTĪVUS MODUS

<i>Tempus Praesēns</i>	<i>Tempus Futūrum</i>	<i>Tempus Imperfectum</i>	<i>Tempus Perfectum</i>
fiō	fiam	fiēbam	factus sum
fiſ	fiſes	fiēbāſ	
fit	fiet	fiēbat	
	fiēmus	fiēbāmus	
	fiētis	fiēbātis	
fiunt	fient	fiēbant	

INFĪNĪTĪVUS MODUS

<i>Tempus Praesēns</i>	fieri
<i>Perfectum</i>	factus esse
<i>Futūrum</i>	factum iri

PARTICIPIUM

<i>Perfectum</i>	factus
------------------	--------

INDEX VOCĀBULĀRUM

The words in the vocabulary fall into three classes :

- (1) those to which English equivalents are added ;
- (2) those which are paraphrased in Latin ;
- (3) those to which no explanation at all is added.

The third class can be readily explained by a gesture, a little dramatic action, a picture, or a sketch on the blackboard.

For the sake of completeness, supines are given, although they are not used in the text.

ā, ab; (cum abl.).	admittō, -ere, -misi, -missum; sinō intrāre.
abdūcō, -ere, -dūxi, -ductum; ex aliquō locō dūo.	admonēō, -ēre, -ui, -itum; warn.
abedō, -ire, -ivī vel -iī, -itum; eō ab.	adolēscō, -ere, adolēvi, adultum; crēscō. Pueradolēscit atque ita fitadolēscens, deindeadolēscens fit iuvenis. Iuvenismox fit senex, postrēmō moritur.
abhorreō, -ēre, -uī, refugiō, abstineō.	adsum, -esse, -fuī; contrārium est absūm.
abiēs, abiētis (f.); fir.	advena, -ae (m. f.); stranger.
abōminandus, -a, -um; pessimus.	adveniō, -ire, -vēni, -ventum; veniōad.
abōminor, -āri; nōn amō, ūdi.	adverbium, -i (n.).
abstineō, -ēre, -tinui, -tentum; mē ab aliquā rē abstineō sī eam nōn tangō. Ā lūdō mē abstineō=ad lūdum nōn eō.	aedēs, -iūm (f.). Spectā pāginam tricēsimam primam.
absum, abesse, āfui.	aedificō, -āre; aedēs faciō, exstruō.
accēdō, -ere, -cēssī, -cēssum; cēdō ad, veniō ad, eō ad.	aegrōtō, -āre; nōn valeō, morbō affectus sum; doleō.
accipio, -ere, -cēpī, -ceptum; capiō.	Aegyptus, -i (f.).
acervus, -i (m.); cumulus.	Aenēās, -ae (m.).
Acestēs, -ae (n.).	aenigma (pl. aenigmata) n., est Graecum nōmen.
aciēs, -ēi (f.); sharpness.	aequō, -āre; keep up with.
āctīvus, -a, -um.	aequus, -a, -um; equal; aequō animō est sine irā.
ad; (cum acc.).	āer, āeris (m.).
addō, -ere, -didī, -ditum.	aerārium, -i (n.); locus in quō pecūniam servāmus.
adferō. Vidē afferō.	āerius, -a, -um; adiectīvum est; nōmen est āer.
adhibeō, -ēre, -uī, -itum; prope teneō.	
adhūc; ūsque ad hōc tempus.	
adiectīvum, -i (n.).	
adimō, -ere, -ēmī, -emptum.	
adiuvō, -āre, -ūvī, -ūtum; auxilium ferō; help.	

aerumna, -ae (*f.*) ; cūra, miseria.
 aes, aeris (*n.*) ; bronze; *pl. statues of bronze.*
 aestuō, -āre; mare aestuat.
 aestus, -ūs (*m.*) ; tide.
 afferō, -ferre, attulī, allātum; ferō ad.
 affigō, -ere, -fīxi, -fīxum; aptō.
 ager, agrī (*m.*) ; field.
 agō, -ere, ēgī, āctum; do, drive, act;
 agō grātiās thank.
 agricola, -ae (*m.*) ; is quī agrōs colit.
 āīō, ais, ait; dīcō.
 albus, -a, -um.
 aliquantulum; pars parva.
 aliquis, aliquid.
 aliquot; a few.
 alius, -a, -ud.
 allīcio, -ere, -lexī, lectum; entice.
 alter, -tera, -terum.
 altus, -a, -um.
 amārus, -a, -um; contrārium est dulcis.
 ambō, ambae, ambō; both.
 ambulō, -āre.
 amictus, -ūs (*m.*) ; vestis, habitus; clothes.
 amicus, -i (*m.*) ; amīci nōs amant et amīcōs amāmus.
 amō, -āre; pater et māter filiōs et filiās amant; filii et filiae patrem et mātrem amāre dēbent.
Anchemolus, -i (*m.*).
Anchisēs, -ae (*m.*).
 anguis, -is (*m. f.*) ; serpēns.
 anima, -ae (*f.*) ; soul.
 animal, -ālis (*n.*) ; idem quod Anglīcē.
 animāns, -antis; animam habēns, vivēns.
 animī causā; voluptātis causā.
 animus, -i (*m.*) ; animō intellegimus.
 annus, -i (*m.*) ; year.
 ante; (cum acc.).
 anteā.
 antiquius habeō; antepōnō, hōc est pōnō ante.
Antōnius, -i (*m.*).
 aperiō, -ire, aperuī, apertum.
 appārēō, -ēre, -uī, -itum; appear.
 appellō, -āre; nōminō.
 appōnō, -ere, -posui, -positum; pōnō ad.
 appropinquō, -āre; accēdō, eō ad.
 aptō, -āre; fit.

aqua, -ae (*f.*) ; water.
 aquila, -ae (*f.*) ; avis māgna.
 arbor, -oris (*f.*).
 arceō, -ēre, -uī; ward off.
 arcessō, -ere, -ivī, -itum; send for.
 ārdeō, -ēre, ārsi; be on fire.
 arithmētica, -ae (*f.*) ; ars numerōrum.
 arma, -ōrum (*n. pl.*) ; scūtum, galea, gladius, pilum, arma sunt. Spectā pāginam tertiam decimam.
 armātus, -a, -um; is armātus est quī arma fert.
 arō, -āre; plough.
 ars, artis (*f.*) ; discimus artēs et exercēmus.
 ascendō, -ere, ascendī, ascēnsum.
 aspectus, -ūs (*m.*) ; speciēs, visus.
 aspiciō, -ere, aspexī, aspectum; videō.
 assentatiō, -ōnis (*f.*) ; flattery.
 assentātor, -ōris (*m.*) ; is quī semper dīcit, "Ita, ita; vēra dīcis, rēcta facis. Optimus es et iūstissimus."
 assiduē; semper.
 astronomia, -ae (*f.*) ; astronomy.
Athēnae, -ārum (*f.*).
Atlās, -antis (*m.*) ; deus quī caelum portat.
 atque; et.
 ātrium, -i (*n.*) ; hall, court.
 attendō, -ere, -tendi, -tentum; animum attendō = I attend.
 auctiō, -ōnis (*f.*) ; sale.
 auctor, -ōris (*m.*) ; is quī scribit.
 audāx, -ācis; is quī pericula nōn timet est audāx.
 audiō, -ire; auribus audimus.
 auferō, -ferre, abstulī, ablātum.
 aura, -ae (*f.*) ; āer quī sē movet.
 aureus, -a, -um; ex aurō factus.
 auris, -is (*f.*).
 aurum, -i (*n.*) ; gold.
 autem; et vel sed.
 auxilium, -i (*n.*) ; help.
 avidus, -a, -um; avārus, quī nimis volt edere.
 avis, -is (*f.*).
 avunculus, -i (*m.*) ; mātris frāter.
 babae est exclāmātiō.
 balaena, -ae (*f.*).
 barba, -ae (*f.*) ; capillus quī crēscit in mentō iuvenis.

beātus, -a, -um; **beātus** multa bona habet. *Félix.*
bellum, -ī (*n.*); bellum est inter nōs et Germānōs.
bene; contrārium est *male*.
beneficiū, -ī (*n.*); bene factum; dōnum. Bonī beneficia amicis praebent.
benevolus, -a, -um; bonus.
benignē; *kindly*.
bibō, -ere, *bibi*.
bīnī, -ae, -a.
bonus, -a, -um; *good*.
bōs, bovis, *g. pl.* boum (*m. f.*); *ox, cow*.
brācae, -ārum (*f.*).
brevis, -e; contrārium est *longus*.
breviter; brevī tempore; paucis verbiis.
Brundisium, -ī (*n.*).
Brūtus, -ī (*m.*).
būbula, -ae (*f.*); carō boum.

cadō, -ere, cecidī, cāsum; liber cadit nisi teneō.
caedō, -ere, cecidī, caesum.
caelum, -ī (*n.*); locus in quō est sōl, lūna, astra.
Caesar, -aris (*m.*).
calamus, -ī (*m.*).
calceus, -ī (*m.*).
caliga, -ae (*f.*).
callidus, -a, -um; is qui sapit; acūtus.
canis, -is (*m. f.*); animal quod auau latrat.
canō, -ere, cecinī, cantum; carmina vōce canimus.
cantō, -āre; canō, sonō; gallus cantat.
capillus, -i (*m.*).
capiō, -ere, cēpi, captum.
captō, -āre; capere temptō.
captus, -a, -um; participium à *capiō* ductum. Is alterō oculō captus est qui ūnō tantum oculō vidēre potest.
caput, -itis (*n.*).
careō, -ēre, -ui, -itum; nōn habeō.
carmen, -inis (*n.*); id quod poēta scribit; est carmen in pāginā sexāgēsimā tertīa.
carō, carnis (*f.*); *flesh, meat*.
Carthāgō, -ginis (*f.*).

cārus, -a, -um; id cārum est quod amō.
casa, -ae (*f.*); parva domus.
Cassius, -ī (*m.*).
cāsū; forte.
cāsus, -ūs (*m.*).
catasta, -ae (*f.*); pulpītum in quō vēnālēs stant servi.
catus, -ī (*m.*); canis.
caulis, -is (*m.*); *cabbage*.
causa, -ae (*f.*); *cause, sake*.
caveō, -ēre, cāvī, cautum; puerī cum magistrum vident *cavē* exclamant. *Cavē canem*.
caverna, -ae (*f.*).
cēdō, -ere, cēssi, cēssum; eō, happen, turn out, yield.
celeber, -bris, -bre; clārus.
celeriter.
cella, -ae (*f.*).
cēlō, -āre.
cēra, -ae (*f.*); wax (which was spread on writing tablets).
cēræ, -ārum (*f.*); tabulae in quibus scribimus.
cervus, -ī (*m.*); animal quoddam.
cēterī, -ae, -a; omnēs alii.
charta, -ae (*f.*).
chorēa, -ae (*f.*); saltāre est verbum, chorēa nōmen.
cibus, -ī (*m.*); id quod edimus.
cingō, -ere, cīnxī, cīctum.
cito; mox.
cīvis, -is (*m.*); spectā pāginam quintam decimam.
clam; secretly.
clāmō, -āre; māgnā vōce aliquid dicō.
clārissimus, -a, -um; most famous.
claudicō, -āre.
claudō, -ere, clausī, clausum.
claudus, -a, -um.
cliēns, -ntis (*m.*); vidē patrōnus.
cōgnōscō, -ere, -nōvī, -nitum; inveniō, nōscō, sciō.
cōgō, -ere, coēgi, coāctum; compel.
colligō, -ere, -lēgi, -lēctum.
collocō, -āre; pōnō.
collum, -ī (*n.*).
colō, -ere, coluī, cultum; I till.
colōnus, -ī (*m.*); agricola.
color, -ōris (*m.*).
columna, -ae (*f.*); pillar.
coma, -ae (*f.*).

comātus, -a, -um; is quī longum
 habet capillum.
 comes, -itis (*m. f.*); amīcus, socius,
 is quī tēcum it.
 comparatiō, -onis (*f.*).
 comparō, -āre; dīcō “hōc est māius
 (minus, altius, difficilius, etc.)
 quam illud.”
 comprehendō, -ere, -hendī, -hēnsum;
 capiō, teneō.
 comprimō, -ere, -pressī, -pressum;
 cum et premō.
 cōfēctus; vidē verbum cōficiō.
 cōferō, -ferre, -tulī, -lātum; mē
 cōferō significat eō.
 cōficiō, -ere, -fēcī, -fectum. Cōn-
 fectus=vehementer affectus; do-
 lōre affectus sum=doleō.
 cōniciō, -ere, cōniēcī, cōniectum;
 temptō solvere.
 coniungō, -ere, -iūnxī, -iūnctum.
 cōnsidō, -ere, -sēdī, -sēssum.
 cōnsilium, -i (*n.*); plan.
 cōnstituō, -ere, -tuī, -tūtum; resolve.
 cōnsulō, -ere, -ui, -tum; take
 counsel.
 cōnsūmō, -ere, -mpsī, -mptum; edō,
 perdō, terō.
 contendō, -ere, -dī, -tum; eō.
 contineō, -ēre, -tinuī, -tentum; I
 contain.
 contrā.
 convalescō, -ere, -valuī; get well.
 conveniō, -ire, -vēnī, -ventum;
 in ūnum locum cum aliis veniō.
 cōpia, -ae (*f.*); multum alicūius rei.
 Corinthus, -i (*f.*).
 cornū, -ūs (*n.*); cervus cornua
 habet.
 corpus, -oris (*n.*); habēs corpus et
 animam.
 coryza, -ae (*f.*); nāsī fauciumque
 morbus.
 cottidiē; ūnō quōque diē.
 creō, -āre; faciō.
 crēscō, -ere, crēvī, crētum; māior fiō.
 crēta, -ae (*f.*).
 crīnis, -is (*m.*); capillus.
 cruciātus, -ūs (*m.*); torture.
 crūdēlis, -e; cruel.
 crūs, crūris (*n.*); membrum corporis.
 crūstulum, -i (*n.*); sweetmeat.
 cubiculum, -i (*n.*); cella ubi dor-
 mimus.

cubō, -āre, cubuī, cubitum; in lectulō
 iaceō.
 cūiās, -ātis; ex quā patriā?
 culmen, -inis (*n.*); tēctum.
 culpa, -ae (*f.*); nōmen est; verbum
 est culpāre vel reprehendere. Sī
 reprehendō, dīcō, “malus es,
 iniūstus es.” Saepe significat
 mendum.
 cum; (a) with (abl.); (b) when.
 cumulus, -i (*m.*); a heap.
 cūnctor, -āri; tempus perdō.
 cūnctus, -a, -um; all.
 cupiō, -ere, -iī, -itum; volō.
 cūr; cūr rogat, quia respondet.
 cūrō, -āre; look after, care.
 currō, -ere, cucurri, cursum.
 cursus, -ūs (*m.*); iter.
 cūstōdiō, -ire; cūstōs sum.
 cūstōs, -ōdis (*m.*); miles patriae
 est cūstōs, quia patriam dēfendit.
 Daedalus, -i (*m.*).
 dē; (cum abl.).
 dēbeō, -ēre, -buī, -bitum; owe, ought.
 dēbilitās, -ātis (*f.*); weakness.
 dēcēdō, -ere, -cēssī, -cēssum; abeō.
 decem; numerus.
 Decimus, -i (*m.*).
 dēdūcō, -ere, -dūxī, -ductum; dūcō dē.
 dēfendō, -ere, -dī, -fēnsum; miles
 dēfendit patriam.
 dēmōnstrō, -āre.
 dēnārius, -i (*m.*); nummus.
 dēnī, -ae, -a.
 dēnique; finally.
 dēns, dentis (*m.*).
 dēpellō, -ere, -puli, -pulsum.
 dēscendō, -ere, dēscendi, dēscēnum.
 dēscrībō, -ere, -scripsi, -scriptum;
 scribō dē.
 dēsistō, -ere, -stitī, -stitum.
 dēstituō, -ere, -ui, -ūtum; relinquō.
 dēsum, -esse, -fui; absum.
 deus, -i (*m.*); deī in caelō vivunt,
 hominēsque regunt.
 dēversōrium, -i (*n.*); inn.
 dexter, -tra, -trum.
 dextra, -ae (*f.*).
 dextrōrum; ā sinistrā ad dextram.
 dialogus, -i (*m.*); sī duo inter sē
 loquuntur est dialogus.
 dīcō, -ere, dīxī, dictum.
 Dīdō, -ōnis (*f.*).

diēs, -ēi (*m.f.*) ; *day*. Contrārium est *nox*.

dīfīcīlis, -e ; *facīlis* et *dīfīcīlis* sunt contrāria.

digitus, -i (*m.*).

dīgnus, -a, -um ; (*cum abl.*) *worthy*.

dīlīgēnter ; summā cum cūrā.

dīrīpiō, -ere, -ripūi, -reptūm ; *sack*.

dīscipulō, -i (*m.*) ; *is qui discit*.

dīscōdō, -ere, *didicī* ; in lūdō *discunt pueri*.

dīscrēpōdō, -are ; nōn idem sum.

dīspīcēdō, -ere, -uī, -itum ; nōn plāceō.

dīspōndō, -ere, -posuī, -positum ; ōrdīne pōnō.

dīstōrtus, -a, -um.

dīstribuō, -ere, -tribuī, -tribūtum.

dīū ; (*adverbium*) longum tempus.

dīltiūs ; comparātīvus gradus ad- verbii dīū.

dō, dare, dēdi, datum.

dōceō, -ere, -uī, -ctum ; magister docet puerōs, pueri discunt.

dōctor, -ōris (*m.*) ; *is qui docet* ; magister.

dōctus, -a, -um ; sapiēns.

dōcumentum, -i (*n.*) ; *id quod docet*.

doleō, -ere, -uī, -itum ; contrārium verbi *gaudeō* ; dolōrem sentiō.

dolus, -i (*m.*) ; *guile*.

domī ; *at home*.

domīna, -ae (*f.*) ; *mistress*.

domīnus, -i (*m.*) ; *is qui domum habet*.

domus, -ūs (*f.*) ; *home*.

dōnō, -āre ; dō.

dōnum, -i (*n.*) ; *id quod dās*.

dormīō, -ere ; noctū in lectulīs dor- mīmus cum oculōs claudimus.

dūcō, -ere, dūxi, *ductum*.

dūm ; *while*.

duo, -ae, -o ; numerus.

e = ex.

ecce ; exclāmātiō ; vidē, spectā.

edō, -ere, ēdī, ēsum.

ēdoctus, -a, -um ; doctus.

effugiō, -ere, -fūgī, -fugitum ; *ex ali- quo loco fugiō*.

ēiciō, -ere, ēiēci, ēiectum ; iaciō ex.

elephantus, -i (*m.*) ; animal quoddam ingēns.

ēluō, -ere, -uī, -ūtum ; purgō.

ēmīttō, -ere, ēmīsī, ēmissum ; mittō ex.

ēmptōr, -ōris (*m.*) ; *is qui emit*.

enīm : ferē idem quod nam.

enīm vērō = sine dubiō.

ēnumerō, -āre.

eō, ire, īvī vel ii, itum.

Ephesus, -i (*f.*).

epīstula, -ae (*f.*) ; scribīmus epis- tulās ad absentēs amīcōs.

equidēm ; ego quidem. Particula quidem cōfirmat.

equitō, -āre ; ride.

equus, -i (*m.*).

ergā.

ergō ; itaque.

errō, -āre. Si nōn rēctē respondēs, errās.

ērumpō, -ere, -rūpī, -ruptum ; celeri- ter exeō.

ēs ; idem quod edis.

ēst = edit.

ēsuriō, -īre ; edere volō ; iēiūnus sum.

et.

etenim ; in fact.

etiam ; also.

euge exclāmātiō gaudiī est.

Ēvander, -drī (*m.*).

ex ; (*cum abl.*).

excīō, -īre, -ivī vel -ii, -itum vel -ītum ; vocō ex.

excipiō, -ere, -cēpī, -ceptum ; receive.

excītō, -āre ; māter tē excītat sī forēs pulsāns surge exclāmat.

exclāmō, -āre ; clāmō.

excōgitō, -āre ; devise.

excruciō, -āre ; dolōre māgnō aliquem afficiō. Morbi et volnera nōs ex- cruciant.

exemplum, -i (*n.*).

exeō, -īre, -ivī vel -ii, -itum ; eō ex.

exercitātiō, -ōnis (*f.*) ; exercise.

exilium, -i (*n.*) ; exile.

exitūm, -i (*n.*) ; death.

expellō, -ere, -pulī, -pulsum.

expōnō, -ere, -posuī, -positum ; ex- plain.

expūgnō, -āre ; vī capiō.

exspectō, -āre ; wait for.

extendō, -ere, -dī, -tum.

extrahō, -ere, -trāxī, -tractum ; trahō ex.

faba, -ae (*f.*) ; bean.

fabricō, -āre ; faciō.
 fábula, -ae (f.) ; story.
 facilis, -e ; easy.
 faciō, -ere, fēcī, factum.
 factum, -ī (n.) ; deed, act.
 fallō, -ere, fefellī, falsum ; cheat.
 febris, -is (f.) ; morbus qui corpus nunc calidum nunc frigidum reddit.
 fēlēs, -is (f.) ; spectā pāginam tricēsimam secundam.
 fēlīciter, bene ; adverbium ab adiectivō fēlix ductum.
 fēlix, -īcis ; bēatus ; is qui gaudet est fēlix.
 fēmina, -ae (f.) ; woman.
 fenestra, -ae (f.).
 fera, -ae (f.) ; animal saevum quod in silvā vel in dēsertis locis habitat.
 ferō, ferre, tuli, lātum ; nōnnunquam significat Anglicē I lead.
 ferula, -ae (f.).
 fessus, -a, -um.
 fēstīnō, -āre ; celeriter eō.
 fidēlis, -e ; faithful.
 filia, -ae (f.) ; daughter.
 filius, -ī (m.) ; son.
 fīnis, -is (m.).
 fīō, fierī, factus sum ; passīva vōx verbī faciō.
 flāgitium, -ī (n.) ; culpa māgna, facinus.
 fluctus, -ūs (m.) ; unda.
 flūmen, -inis (n.) ; river.
 fluō, -ere, flūxi, flūxum, flow.
 fluvius, -ī (m.) ; flūmen.
 foedus, -a, -um ; contrārium est pulcher.
 forēs, -um (f.) ; iānua quae duās habet partēs ; aliter valvae.
 fōrma, -ae (f.) ; form vel formula.
 fōrmōsus, -a, -um ; pulcher.
 fortasse ; perhaps.
 forte ; by chance.
 fortis, -e ; is qui nihil timet est fortis.
 fortūna, -ae (f.) ; fortune, good fortune.
 forum, -ī (n.) ; market-place.
 frangō, -ere, frēgī, frāctum.
 frāter, -tris (m.) ; brother.
 fraxinus, -ī (f.) ; arbor quaedam.
 frequentō, -āre ; saepe eō ad.

frigeō, -ēre ; frigidus sum.
 frigidus, -a, -um ; contrarium est calidus ; hieme sumus frigidī, calidi aestāte.
 frīgus, -oris (n.) ; frīgus est hieme, ubi manūs et pedēs nōbīs frīgent, īmō verō tōtum corpus frigidum fit. Nōmen est frīgus, adiectivum frigidus.
 frondeō, -ēre ; frondēs ēmittere.
 frōns, frondis (f.).
 frūmentum, -ī (n.) ; corn.
 fruor, fruī, fructus sum ; verbum dēpōnēns (cum ablātivō), enjoy.
 frūstrā ; in vain.
 fuga, -ae (f.) ; nōmen est, verbum est fugiō.
 fugiō, -ere, fūgī, fugitum ; I fly ; I run away from.
 fugō, -āre ; pursue.
 fūmō, -āre ; fūmum ēmittō.
 fūnambulus, -ī (m.) ; is qui per fūnem ambulāre potest.
 fūnis, -is (m.) ; rope.
 furcifer, -ī (m.) ; rascal.
 furīsōsus, -a, -um ; īsānus et saevus.
 futūrus, -a, -um.

 Gādēs, -ium (f.).
 galea, -ae (f.).
 gallus, -ī (m.) ; spectā pāginam tricēsimam quintam.
 gaudeō, -ēre, gāvisus sum ; laetus sum. Contrārium est doleō. Si pater tibi pecūniā dat, gaudēs.
 genū, -ūs (n.).
 geōmetria, -ae (f.).
 gerō, -ere, gessī, gestum ; bellum contra Germānōs gerimus ; ferō.
 gibber, -a, -um ; is gibber est cū tumidum est tergum.
 gladius, -ī (m.) ; miles habet gladium.
 glōria, -ae (f.) ; glory, ambition.
 gradus, -ūs (m.).
 grammaticus, -a, -um ; ad litterās pertinēns. Artem grammaticam discimus si discimus surgō, surgis, surgit, parvus, parve, parvum, etc.
 grandis, -e ; māgnus.
 grātiās agō ; I thank.
 grātus, -a, -um ; id grātum est quod placet nōbīs.

gravis, -e.
grunniō, -ire; porcus grunnit.
gypsum, -i (*n.*); crēta.

habeō, -ere, habui, habitum.
habitō, -āre; vīvō in.
haud; nōn.
hauriō, -ire, hausī, haustum; celeriter bibō.
herba, -ae (*f.*); id quod equī, bovēs, alia animālia in agris edunt.
Herculēs, -is (*m.*).
herī; yesterday.
Hesperidēs, -um (*f.*); Hesperi filiae.
heus; exclāmātiō vocantis.
hic, haec, hīc.
hic; in hōc locō.
hiemps, -emps (*f.*); quattuor sunt partēs anni—vēr, aestās, auctum-nus, hiemps.
hinc; ab hōc locō; dē hāc causā.
historia, -ae (*f.*); fābula, nārratiō.
hodiē, today.
homō, hominis (*m.*); nōs hominēs sumus; canēs, equi, avēs nōn sunt hominēs.
honestus, -a, -um; honourable.
hōra, -ae (*f.*); duodecim hōrās habet diēs.
hordeum, -i (*n.*); barley.
hortus, -i (*m.*); garden.
hospes, -itis (*m.*); stranger.
hospitium, -i (*n.*); lodging.
hostis, -is (*m.*); Anglī hostēs sunt Germānōrum.
hūc; ad hunc locim.
hūiusmodī; of this kind.
humī.

iaciō, -ere, iēci, iactum.
iam; now, by this time.
iānitor, -ōris (*m.*; is qui iānuam cūstōdit, iānuae cūstōs).
iānua, -ae (*f.*).
ibi; in eō locō.
Icarus, -i (*m.*).
Idem, eadem, idem.
iēiūnus, -a, -um; is qui nihil ēdit et edere volt.
iēntāculum, -i (*n.*); breakfast.
igitur; therefore.
Ignāvus, -a, -um; ignāvī pūgnāre nōlunt; piger.
Ignis, -is (*m.*); fire

Ignōrō, -āre; nēsciō, nōn sciō, nōn intellegō.
ille, illa, illud.
imāgō, -ginis (*f.*).
imber, imbris (*m.*); pluvia.
immemor, -oris; forgetful.
immortālis, -e; is immortālis est qui nūnquam moritur.
immōtus, -a, -um; quiētus; is qui sē nōn movet immōtus est.
Immō vērō; nay rather, indeed.
imperfectus, -a, -um.
impius, -a, -um; malus; contrārium adiectivī pius. Erga patrem, mā-trem, deōs, patriam piī esse dē-bēmus.
importūnus, -a, -um; importūnus est qui nōs irrītat quia semper rogat.
improbissimus, -a, -um; pessimus.
improbus, -a, -um; malus, pessi-mus.
imprūdēns, -ntis; unaware.
im̄us, -a, -um.
in; praepositiō, cum: (a) acc., (b) abl.
in praeſentī; nunc.
incipiō, -ere, -cēpī, -ceptum.
incitō, -āre; moveō; urge on.
incōgnitus, -a, -um; nōn nōtus, quem ignōrāmus.
increpō, -āre, -uī, -itum; reprehendō.
incumbō, -ere, -cubui, -cubitum; operam dō, animum attendō.
indicō, -āre; mark.
induō, -ere, -uī, -ūtum; induō mē vel induō vestem.
inferī, -ōrum (*m.*); lower world.
Infēstus, -a, -um; saevus, crūdēlis, hostilis.
ingēns, -entis; māgnus.
initium, -i (*n.*); contrārium est finis.
iniūstus, -a, -um; contrārium adiectivī iūstus. Iniūstus mala facit.
Insānus, -a, -um; mad.
insideō, -ēre, -sēdī, -sessum; sedeō in.
insignis, -e; clārus.
inspiciō, -ere, -spexī, -spectum; spec-tō in.
instiūtō, -ere, -uī, -ūtum; ēducō, doceō.
Instrūmentum, -i (*n.*).
Insula, -ae (*f.*).
Insum, -esse, -fuī; esse in.

INDEX VOCABULORUM

integer, -gra, -grum; ferē idem significat quod *tōtus*.
 intellegō, -ere, -ēxi, -ctum; *understand*.
 inter; (cum acc.).
 interficiō, -ere, -fēci, -fectum; necō.
 interpellō, -āre; si dum alius dicit ego quoque incipiō dicere ego interpellō.
 interrogō, -āre; rogō.
 intrō, -āre.
 inūtilis, -e; nōn ūtilis.
 inveniō, -ire, -vēni, -ventum; *find*.
 invideō, -ēre, -dī, -sum (cum dat.); sī doleō quod tū bēatus es, invideō tibi.
 iō exclāmātiō est.
 iocus, -i (m.); *joke, fun*.
 ipse, ipsa, ipsum.
 Irā, -ae (f.); nōmen est; adiectivum est *irātus*. Sī pueri lūdunt, magister fit irātus.
 irrēpō, -ere, -rēpsī, -reptum; in aliquem locum rēpō; clam intrō.
 irritō, -āre; Orbilius Titum irritat quem rēs grammaticās semper volt docēre.
 is, ea, id.
 iste, ista, istud.
 ita; (a) contrārium adverbii *minimē*; (b) so.
 itaque; igitur, *therefore*.
 iter, itineris (n.); *journey*.
 iterō, -āre; iterum atque iterum dīcō.
 iterum.
 iubeō, -ēre, iūssi, iūssum; dicō *veni, redi, scribite, tacēte*, etc.
 iūdicō, -āre; sī dicō, "Pater meus est sapiēns," iūdicō dē patre meō.
 iūlius, -i (m.).
 iūnior; *younger*.
 iūre; *rightly, naturally*.
 iūssum, -i (n.); *order*.
 iuvenis, -is (m.); homō adultus quī nōndum est senex, neque nunc adolēscit sed iam est adultus.
 labor, -ōris (m.); *opus*.
 labōrō, -āre; doleō.
 lacerō, -āre; *tear*.
 laetus, -a, -um; sī laetus sum gaudēō, sī tristis, doleō.
 lambō, -ere, lambī, lambitum; *lick*.

lapidōsus, -a, -um; lapidibus parvī plēnus.
 lapis, -idis (m.).
 largus, -a, -um; *liberal*.
 lateō, -ēre, -ui; cēlō mē.
 lavō, -āre, lāvi, lavātum (lōtum); manūs aquā lavāmus. *I wash*.
 lēctor, -ōris (m.); is qui legit.
 lectulus, -i (m.); in lectulō dormiō.
 lectus, -i (m.); id in quō dormīmus.
 lentē.
 lepidē; *cleverly, wittily*.
 lēx, lēgis (f.); *law*.
 libellus, -i (m.); nōnnunquam significat Anglice *a petition*.
 liber, -bri (m.); libellus.
 liber, -a, -um; contrārium nōminis servus.
 liberl, -ōrum (m.); filiēt filiae.
 liceor, -ēri, licitus sum; *bid*.
 licet.
 lingua, -ae (f.).
 lippus, -a, -um; *weak (of eyes)*.
 liquefaciō, -ere, -fēci, -factum; *I melt*.
 liquēscō, -ere, licuī; *welt*.
 lītus, -toris (n.); margō vel ōra maris.
 locus, -i (m.); *a place*.
 longē.
 longus, -a, -um.
 loquāx, -ācis; is qui multa loquitur loquāx est.
 loquor, loqui, locūtus sum; verbum dēpōnēns quod dīvō significat.
 lōrica, -ae (f.).
 lūcius, -i (m.).
 lūdō, -ere, lūsi, lūsim.
 lūdus, -i (m.); (a) locus in quō discunt pueri; (b) *play*.
 lūna, -ae (f.); *moon*.
 lūsor, -ōris (m.); is qui lūdit.
 lūx, lūcis (f.); sōl nōbīs lūcem praebet; diē est lūx, nocte nōn est. Sub lūcem = paulō antequam sōl oritur.
 macte virtute; exclāmātiō est; significat *bene, bene, laudō tē*.
 madefaciō, -ere, -fēci, -factum; madidum reddō.
 madidus, -a, -um madida vestis est vestis aquā pēna. Contrārium est *siccus*.
 maereō, -ēre: maestus sum.
 maestus, -a, -um; miser, tristis.

magicus, -a, -um ; *magic.*
 magister, -tri (m.).
 mānificus, -a, -um ; *splendid.*
 māgnus, -a, -um.
 māior, -us ; vidē pāginam septuā-
 gēsimam secundam.
 male ; contrārium est *bene*.
 maledicō, -ere, -dixi, -dictum ; male-
 dicō alieui sī eum pessimum,
 impium, iniūstum vocō.
 mālum, -i (n.) ; pōnum.
 malus, -a, -um ; contrārium est *bonus*.
 mancipium, -i (n.) ; servus.
 mandō, -āre ; dō, impōnō.
 māne ; adverbium, *early*.
 maneō, -ēre, mānsi, mānsum ; stō,
 nōn abeō, nōn pergō.
 mānēs, -ium (m.) ; *ghosts*.
 mangō, -ōnis (m.) ; is qui servōs emit
 et māiōre pretiō vēndit.
 manifēstus, -a, -um ; clārus.
 Manlius, -i (m.).
 mānsuēfaciō, -ere, -fēci, -factum ;
 tame.
 manus, -ūs (f.).
 Mārcus, -i (m.).
 mare, maris (n.).
 margō, -ginis (m.).
 maritimus, -a, -um ; cursus mari-
 timus = *sea-voyage*.
 maritus, -i (m.) ; pater tuus est
 maritus mātris tuae.
 mātēr, -tris (f.) ; *mother*.
 mātrimōnium, -i (n.) ; pater tuus
 mātrem in mātrimōnium dūxit.
 mātrōna, -ae (f.) ; fēmina, mulier.
 māximē ; vidē pāginam septuā-
 gēsimam secundam.
 māximus, -a, -um ; gradus super-
 lātivus adiectivi māgnus.
 mēcum ; cum mē.
 medicāmentum, -i (n.) ; quod medi-
 cus nōbis dat ; pueris nōn placet.
 medicus, -i (m.) ; is qui morbōs
 sānat.
 mediūs, -a, -um.
 membrum, -i (n.) ; digitus, oculi,
 aurēs sunt membra.
 memini, -isse ; *I remember*.
 memoria, -ae (f.) ; *memory*.
 mendāx, -ācis ; is est mendāx qui
 nōn vēra dicit.
 mēns, mentis (f.) ; id quō intelle-
 gimus.

mēnsa, -ae (f.).
 mentum, -i (n.).
 mercātor, -ōris (m.) ; *merchant*.
 Mercurius, -i (m.) ; deus quidam.
 merIdiēs, -ēi (m.) ; regiō caeli ; medius
 dies.
 meritō ; iūre ; sī quis dēbet in exiliō
 esse, meritō est in exiliō ; nōn
 sine iūstā causā.
 meritum, -i (n.) ; bene factum.
 Metellus, -i (m.).
 meus, mea, meum.
 miles, -itis (m.) ; spectā pāginam
 tertiā decimam.
 Milētus, -i (f.).
 militia, -ae (f.) ; *warfare*.
 mille ; vidē numerōs.
 mille passūs ; *mile*.
 mina, -ae (f.) ; pecūniae aliquan-
 tum.
 minimē ; vidē pāginam septuā-
 gēsimam secundam.
 minus ; *less*.
 mirābilis, -e ; *wonderful*.
 mirus, -a, -um ; mirābilis.
 misceō, -ēre, -ui, -xtum ; *mix*.
 miser, -a, -um ; contrārium est *fēlix*.
 miserābilis, -e ; *piteous*.
 miserē adverbium est, adiectivum
 est miser.
 miseria, -ae (f.) ; est nōmēn, adiec-
 tivum est miser. Quid est ad-
 verbium ?
 mittō, -ere, mīsi, mīssum.
 modo ; *only*.
 modus, -i (m.) ; *way* ; mood (in gram-
 mar).
 mōmentum, -i (n.) ; id quod grave
 est habet mōmentum vel pondus.
 Gravis est contrārium adiectivi
 levis.
 mōns, montis (m.) ; spectā pāginam
 viōēsimam octāvam.
 mōnstrō, -āre.
 mōnstrum, -i (n.) ; māgnūm atque
 terribile animal.
 montānus, -a, -um ; ad montem
 pertinēns.
 mora, -ae (f.) ; *delay*.
 morbus, -i (m.) ; is morbō captus est
 qui aegrōtātē.
 mordeō, -ēre, momordi, morsum.
 morior, mori, mortua sum ; con-
 trārium est vivō.

mors, mortis (*f.*) ; exitium.
 mortuus, -a, -um ; contrārium ad-
 iectivī vivus ; mortuus nōn vivit.
 mōs, mōris (*m.*) ; manner ; plūrāliter
 character.
 mox ; post aliquid temporis.
 mulgeō, -ēre, mulsi, mulsum ; *I milk.*
 multus, -a, -um.
 mundus, -i (*m.*) ; omne quod est.
 mūrus, -eris (*n.*) ; id quod oportet
 facere, officium.
 mūrus, -i (*m.*).
 mūs, mūris (*m.*) ; spectā pāginam
 tricēsimam prīmam.
 mūsica, -ae (*f.*).

 nam ; namque.
 namque ; *for.*
 nārrō, -āre ; dīcō.
 nāsus, -i (*m.*).
 natō, -āre.
 nātūra, -ae (*f.*) ; nature, disposition.
 nausea, -ae (*f.*) ; morbus quem maris
 aestus facit.
 nāvis, -is (*f.*) ; nāvī trāns mare iter
 facimus.
 -ne ; -ne interrogat.
 nec ; neque.
 necessārius, -i (*m.*) ; relative.
 necesse est ; it is necessary.
 necō, -āre ; Brūtus Iūlium gladiō
 necat.
 neglegō, -ere, -lēxi, -lēctum ; nōn
 cūrō ; operam nōn dō.
 negōtium, -i (*n.*) ; affair.
 nēmō.
 neque ; neither, nor.
 nēquāquam ; to no purpose.
 nesciō, -re ; ignōrō.
 nesciōquis ; aliquis quem nesciō.
 neuter, neutra, neutrum.
 nex, necis (*f.*) ; mors vī facta.
 nihil.
 nihilōminus ; nevertheless.
 nimis : plūs quam satis.
 nisi ; unless.
 nōdus, -i (*m.*).
 nōlō, nōlle, nōluī ; nōn volō.
 nōmen, -inis (*n.*).
 nōminō, -āre ; nōmen dō.
 nōn.
 nōn modo...sed etiam ; not only...
 but also.
 nōndum ; not yet.

nōnnūlli, -ae, -a.
 nōnnunquam ; aliquandō.
 nōs ; ego plūrāliter.
 nōscō, -ere, nōvi, nōtum ; sciō, intel-
 legō.
 nōsse = nōvisse.
 nōster, nostra, nostrum.
 novem ; numerus.
 neverca, -ae (*f.*) ; step-mother.
 novus, -a, -um ; new.
 nox, noctis (*f.*) ; contrārium est dīēs.
 nūgæ, -ārum (*f.*) ; nonsense.
 nūllus, -a, -um.
 num ; num rogat, sī minimē dēbet
 esse respōnsum.
 numerō, -āre.
 numerus, -i (*m.*).
 nunc.
 nunquam ; never.
 nūper ; lately.
 nūtrix, -icis (*f.*) ; nurse.

ō ; exclāmātiō.
 ob ; (cum acc.).
 oblinō, -ere, -lēvi, -litum.
 obsideō, -ere, -sēdi, -sessum ; besiege.
 obtruncō, -āre ; necō.
 obviam eō ; meet.
 occāsiō, -onis (*f.*) ; opportunity.
 occidēns, -ntis (*m.*) ; regiō caelī.
 occidō, -ere, -dī, -sum ; necō.
 occupō, -āre ; capiō.
 ōceanus, -i (*m.*).
 octō ; numerus.
 oculus, -i (*m.*).
 odor, odōris (*m.*) ; odōrem olfacimus.
 oleō, -ere, -ui ; odōrem ēmittō.
 olfaciō, -ere, -fēci, -factum.
 ōlim ; once upon a time.
 omittō, -ere, -misi, -missum ; leave out.
 omnīnō ; altogether, completely.
 omnipotēns, -entis ; qui omnia
 potest.
 omnis, -e ; ferē idem quod cūnctus.
 opera, -ae (*f.*) ; care.
 oportet, -ēre.
 oppidānus, -i (*m.*) ; is qui oppidum
 habitat, cīvis.
 oppidum, -i (*n.*) ; town.
 optimus, -a, -um ; superlātivus gra-
 dus adiectivī bonus ; contrārium
 est pessimus.
 opus est ; cum abl.=oportet habēre
 vel facere aliquid.

ōra, -ae (*f.*).
Orbilius, -i (*m.*) ; nōmen magistri
clārissimi.
ōrdō, -inis (*m.*) ; *a line.*
oriēns, orientis (*m.*) ; caelī regiō.
orior, -i, ortus sum ; surgō.
ōrnāmentum, -i (*n.*) ; *ornament.*
ōs, ūris (*n.*) ; corporis pars.
os, ossis (*n.*).
ostendō, -ere, -dī, -tum ; mōnstrō.
ōstium, -i (*n.*) ; iānua.
ōvum, -i (*n.*) ; *egg.*

pāgina, -ae (*f.*).
pallidus, -a, -um ; *pale.*
pandō, -ere, -dī, passum *vel pānum* ;
aperiō, extendō.
pānis, -is (*m.*) ; *bread.*
pannōsus, -a, -um ; *ragged.*
parcō, -ere, pepercī, parsūm ; veniam
dō. Parcō alicui nōn aliquem.
parēns, -ntis (*m. f.*) ; patrēl vel māter.
pārēd, -ere, -uī, -itum ; sī facis id
quod magister iubet, pārēs magis-
trō.
parō, -āre ; *get ready.*
pars, partis (*f.*) ; *part.*
participium, -i (*n.*).
parturiō, -ire, -ivī *vel -iī* ; *to be about*
to bring forth.
parvus, -a, -um.
pāscō, -ere, pāvī, pāstum ; cibum dō
animālibus in prātō ; animālia
pāscuntur vel cibum edunt in
prātō.
passīvus, -a, -um.
passus, -ūs (*m.*) ; *step, pace.*
pateō, -ēre, -uī ; *be open.*
pater, -tris (*m.*) ; *father.*
patior, patī, passus sum ; verbum
dēpōnēns, *suffer.*
patria, -ae (*f.*) ; nostra patria est
Anglia.
patrōnus, -i (*m.*) ; patrōnus habet
clientēs, quōs adiuvat et dēfendit.
Clientēs dēbent māne patrōnum
salūtāre.
patruus, -i (*m.*) ; patris frāter.
paulō ; nōn multō.
pectō, -ere, pexī, pexum ; *I comb.*
pectus, -oris (*n.*) ; pars corporis.
pecūnia, -ae (*f.*).
pecus, -coris (*n.*) ; *cattle.*
pecus, -udis (*f.*) ; *beast.*

penārius, -a, -um ; ad penum vel
cibum pertinēns.
penna, -ae (*f.*) ; *wing.*
pēnsum, -i (*n.*) ; opus quod domī facis.
penus, -ūs *vel -i* (*m. f.*) ; *provisions.*
per ; (cum acc.).
peragō, -ere, -ēgī, -āctum ; faciō.
percutiō, -ere, -cussī, -cussum ; pulsō ;
feriō.
perdō, -ere, perdidī, perditum ; *lose,*
destroy.
perfectus, -a, -um.
perficiō, -ere, -fēcī, -fectum ; *finish.*
pergō, -ere, perrēxī, perrēctum.
periculum, -i (*n.*) ; *danger.*
perinde āc ; *just as.*
perrumpō, -ere, -rūpī, -ruptum ; quasi
rumpō per aliquid ; somnum tuum
perrumpō sī tē ē somnō excitō.
persōna, -ae (*f.*) ; Brūtus, Titus,
Orbilius sunt in hōc librō persōnae.
pertracto, -āre.
pēs, pedis (*m.*) ; membrum corporis.
pessimus, -a, -um ; superlātīvus
gradus adiectīvī *malus.*
petō, -ere, petīi *vel petīvī*, petītūm ;
(a) quaerō ; (b) magister malōs
puerōs ferulā petit.
philosophus, -i (*m.*) ; sapiēns.
Phryx, Phrygis (*m.*) ; *Phrygian.*
physiōgnōmōn, -onis (*m.*) ; spectā
pāginam ūndēvīcēsimam. Physiōgnōmōn nātūram hominis ex-
pōnere potest sī caput pertractat.
pictus, -a, -um ; *painted, drawn.*
pignus, -oris (*n.*) ; *pledge.*
pīlum, -i (*n.*).
pīlus, -i (*f.*) ; arbor quaedam.
piscātor, -ōris (*m.*) ; is quī piscēs
captat.
piscis, -is (*m.*) ; animal quod in
mari natat.
plus, -a, -um ; bonus, contrārium est
impius. Sacerdōs est plus.
placeō, -ēre, -uī, -itum ; sī quid mihi
placet, gaudēō.
plēnus, -a, -um ; contrārium est
vacuus vel inānis.
pluit ; *it rains.*
plūraliter.
plūrimus, -a, -um.
plūs.
pōculum, -i (*n.*).
podagra, -ae (*f.*) ; pedum morbus.

INDEX VOCABULORUM

poena, -ae (f.) ; punishment; poenās
 sūmō = pūniō; poenās dō = pūnior.
 poēta, -ae (m.).
 pompa, -ae (f.) ; longus ḍrdō homi-
 num.
 pōmum, -i (n.) ; apple.
 pōnō, -ere, posui, positum.
 pōns, pontis (m.).
 pōpulus, -i (f.) ; poplar.
 populus, -i (m.) ; Gallī, Germānī,
 Britannī sunt populi.
 porcīna, -ae (f.) ; porcī carō.
 porcus, -i (m.) ; animal quod grunnit.
 porta, -ae (f.).
 portō, -āre.
 portus, -ūs (m.) ; harbour.
 poscō, -ere, poposcī; rogō.
 possum, posse, potui.
 post; praepositiō, cum accūsātivō.
 posteā; adverbium, post ea, post
 eās rēs.
 postquam ; after that.
 potēns, -ntis ; is potēns est qui multa
 potest.
 potestās, -ātis (f.) ; power.
 potissimum ; most of all, best of all.
 potius ; rather.
 pōtūs, -ūs (m.) ; id quod bibimus.
 praebeō, -ere, -ui, -itum ; dō. Mē
 praebeō = sum.
 praeceps, -cipitis; headlong.
 praecō, -ōnis (m.) ; herald, crier.
 praecōnīum, -i (n.) ; id quod praecō
 clāmat.
 praedicō, -ere, -dixī, -dictum ; dīcō
 autē.
 praeditus, -a, -um ; is praeditus est
 sapientiā qui sapiēns est.
 praefectus, -i (m.) ; head official.
 praeficiō, -ere, -feci, -fectum ; faciō
 praefectum.
 praemīum, -i (n.) ; bonīs discipulīs
 praemia dat magister.
 praēsens, -ntis.
 praestō, -āre, praestītī ; sī mēns
 corporī praestat, mēns melior
 (nōbiliōr) est quam corpus. Dō.
 Praestō mē = sum.
 praeter; praepositiō, cum accūsā-
 tivō ; besides.
 praevaleō, -ere, -ui ; victor sum.
 prātum, -i (n.) ; ager ubi nihil nisi
 herba crēscit.
 primus, -a, -um.
 prius ; before.
 prīvīgnus, -i (m.) ; step-son.
 prōcōdō, -ere, -cēssī, -cēssum.
 prōcērus, -a, -um ; altus.
 procul.
 prōdūcō, -ere, -dūxī, -ductum ; dūcō
 prō.
 prōgredior, -gredī, -grēssus sum ;
 prōcēdō.
 prōmissor, -ōris (m.) ; is qui prō-
 mittit.
 prōmittō, -ere, -mīsī, -mīssum ; dīcō
 faciam, faciam.
 prōmō, -ere, prompsī, promptum ;
 capiō.
 prōmunturium, -i (n.).
 prōnōmen, -minis (n.).
 prope; praepositiō (cum acc.) et
 adverbium ; near.
 properō, -āre ; fēstīnō.
 propius ; eomparātīvus gradus ad-
 verbii prope.
 prōspērē ; bene.
 prōverbium, -i (n.) ; sententia brevis.
 prōvideō, -ēre, -vīdi, -vīsum ; id
 quod futūrum est prōvideō; caveō.
 proxīmum, -i (n.) ; neighbourhood.
 proxīmus, -a, -um.
 prūdēns, -entis ; is qui prōvidet est
 prūdēns ; cautus. Contrārium est
 imprūdēns.
 Pūblīus, -i (m.).
 pudor, -ōris (m.) ; shame.
 puella, -ae (f.) ; girl.
 puer, -erī (m.).
 puerulus, -i (m.) ; puer parvus.
 pugīō, -ōnis (m.) ; gladius parvus.
 pūgnō, -āre ; miles pūgnat.
 pulcher, -chra, -chrūm ; beautiful.
 pulpitum, -i (n.).
 puls, pulsī (f.) ; porridge.
 pulsō, -āre.
 pulsus, -ūs (m.) ; pulse.
 purgō, -āre.
 pūtidus, -a, -um ; malus ; cibus qui
 nōn bene olet est pūtidus.
 putō, -āre ; think.
 quaerō, -ere, quaeſīvī, quaeſītum ;
 fetch.
 qualīs, -e ; qualis rogat; bonus, ma-
 lus, ruber, altus, māgnus, parvus
 sunt respōnsa.
 quam ; (a) how ; (b) than.

quamquam; *although.*
 quamvis; *however.*
 quandō; *when?*
 quanti; *quō pretiō?*
 quantum.
 quārtus, -a, -um; *numerus.*
 quattuor; *numerus.*
 quattuordecim; *numerus.*
 quī, quae, quod; *prōnōmen relātivum.*
 quia; *cū rogat, quia respondet.*
 quidam, quaedam, quiddam (*prōnōmen*) *vel quoddam (adiectivum).*
 quidem.
 quiēs, quiētis (*f.*); *rest.*
 quiēscō, -ere, -ēvi, -ētum; quiētus sum, taceō, mē nōn moveō.
 quilibet, quaelibet, quodlibet (*adiectivum*), *quidlibet (prōnōmen); any-one you like.*
 quin= cūr nōn?
 quin; *quīn ambulātis?* significat *ambulāte!*
 quīndecim; *numerus.*
 quīnque; *numerus.*
 quīnquennium, -ī (*n.*); *quīnque annōrum spatiū.*
 quīntus, -a, -um; *numerus.*
 Quintus, -ī (*m.*).
 quis, quid; *who?*
 quisquam, quaequam, quidquam.
 quisque, quaeque, quidque (*prōnōmen*) *vel quodque (adiectivum); each.*
 quīvis, quaevis, quidvis (*quodvis*); = quilibet.
 quōmodo = quō modō?
 quondam; *olīm.*
 quoque; ferē idem quod et.
 quot.
 quotus, -a, -um.

 rādō, -ere, rāsī, rāsum; sī bārbam nōn habēs, aut puer modo, nōndum iuvenis, es, aut cottidiē tē rādis.
 rapidus, -a, -um.
 rapiō, -ere, -puī, -ptum.
 recipiō, -ere, -cēpi, -ceptum; mē recipiō est eō.
 recitō, -āre.
 rectus, -a, -um.
 recūsō, -āre; dicō nōn faciam.
 reddō, -ere, redditī, redditum; faciō, dō id quod dēbeō.
 redeō, -ire, -ii (-īvī), -itum; eō ad iānuam, deinde redeō.

 rēgīna, -ae (*f.*); *queen.*
 regiō, -ōnis (*f.*); *quarter, region.*
 regō, -ere, rēxi, rēctum; rēx vel tyrrānus hominēs regit.
 relātivus, -a, -um.
 relinquo, -ere, -līquī, -lictum.
 reliquus, -a, -um; reliquī = cēterī.
 renāscor, -ī, renātus sum; iterum nāscor vel fiō.
 rēpō, -ere, rēpsi, reptum; serpō.
 reprehendō, -ere, -di, -nsum; culpō.
 rēs, reī (*f.*); *thing.*
 respondeō, -ere, -ndi, -nsum.
 respōnsum, -ī (*n.*).
 respuō, -ere, -ui; ex ōre ēmittō, ēciō.
 retineō, -ere, -tinuī, -tentum; teneō.
 rē vērā; *really.*
 reverenter; *respectfully.*
 revocō, -āre; dicō redi.
 rēx, régis (*m.*); *king.*
 rideō, -ere, risī, risum.
 rīvulus, -ī (*m.*).
 rogō, -āre; rogō sī dicō ubi est crēta? *quid facis? estne iānua clausa?*
 Rōma, -ae (*f.*).
 Rōmānus, -a, -um; cīvis Rōmae Rōmānus est.
 rōs, rōris (*m.*); *dew.*
 rotundus, -a, -um.
 ruber, -bra, -brum.
 rumpō, -ere, rūpi, ruptum; frangō.
 ruō, -ere, ruī; celeriter fluō *vel cadō.*
 rūrsus; *again.*

 sacer, -era, -crum; *holy.*
 sacerdōs, -ōtis (*m.*); *priest.*
 saevus, -a, -um; crūdēlis. Germānī saevī sunt.
 sāga, -ae (*f.*).
 saltem; *at least.*
 saltō, -āre; *dance.*
 salūtātor, -ōris (*m.*); is quī salvēre iubet; is quī salvē dicit.
 salūtō, -āre; dicō salvē.
 salvē, salvēte.
 Samius, -a, -um; *belonging to Samos.*
 sānō, -āre; medicus morbōs sānat.
 sānus, -a, -um; contrārium est aeger.
 sapiēns, -ntis; magister est sapiēns; is quī discit sapiēns fit.
 sapientia, -ae (*f.*); nōmen ab adiectivō sapiēns ductum.

sapiō, -ere; id quod bene sapit placet
 mihi cum edō.
 sata, -ōrum (n.); crops.
 satis; enough.
 scaena, -ae (f.); scene.
 scāla, -ae (f.); per scālās dēscendō.
 sceleratissimus, -a, -um; pessimus.
 sceleratus, -a, -um; impius; is qui
 pessima facit.
 scelestus, -a, -um; malus.
 sciō, -ire, scīvi, scitum; intellegō.
 scōpae, -ārum (f.); broom.
 scribō, -ere, scripsī, scriptum.
 scūtum, -ī (n.); miles habet scūtum.
 sē; reflexive pronoun.
 secō, -āre, secuī, sectum.
 secundum; praepositiō (cum accūsā-
 tivō); along.
 secundus, -a, -um.
 sed; but.
 sēdecim; numerus.
 sedeō, -ēre, sēdi, sessum.
 seges, segetis (f.); crop.
 sella, -ae (f.).
 semper, always.
 senīlis, -e; is qui multōs annōs vixit.
 sententia, -ae (f.); Puerī discunt est
 sententia. Subiectum habet et
 verbū.
 sentiō, -ire, sēnsī, sēnsum; feel.
 septem; numerus.
 septemdecim; numerus.
 septimus, -a, -um; numerus.
 sepulcrum, -ī (n.); locus in quem
 pōnimus mortuōs.
 sérius, -a, -um; ioci et séria inter sē
 sunt contraria.
 serpō, -ere, serpsi, serpentum; serpēns
 serpit, nōn potest ambulāre, quia
 nūllōs habet pedēs.
 serva, -ae (f.); female slave.
 serviō, -ire; servus sum.
 servus, -ī (m.); dominus servōs
 habet. In Americā ōlim erant
 nigrī servi. Hī nunc sunt līberī.
 seu = sīve.
 sevērus, -a, -um; sevērus veniam
 nōn dat.
 sex; numerus.
 sextus, -a, -um; numerus.
 Sextus, -ī (m.).
 si; if.
 sibilus, -a, -um.
 sic; thus.

significō, -āre; mean.
 signum, -ī (n.); standard.
 silentium, -ī (n.); contrārium est
 sonitus vel clāmor.
 silva, -ae (f.); locus in quō crēscunt
 arborēs.
 similis, -e; like.
 similiter; in a similar way.
 simul; at the same time.
 simul atque; as soon as.
 simulō, -āre; simulō canem sī latrō.
 Aegrū simulō sī rē vērā nōn
 aegrōtō, sed in lectō maneō.
 sine; praepositiō, cum abl.; contrā-
 rium est cum.
 singulāriter.
 sinistra, -ae (f.).
 sinistrōrum; ā dextrā ad sinistram.
 sinō, -ere, sīvī, situm; permittō,
 dicō licet.
 sis; sī vis, nisi nōnvīs.
 sitiēns, -ntis; praesēns participium
 verbī sitiō, hōc est, bibere cupiō.
 sīve...sīve; whether...or.
 socius, -ī (m.); amīcus, comes.
 sōdēs; sī vis, sī tibi placet.
 sōl, sōlis (m.); sun.
 soleō, -ēre, solitus sum; mōs est
 mihi. Magister solet docēre, dis-
 cipulus discere. Soleō facere id
 quod cottidiē faciō.
 sōlus, -a, -um; sine aliis; ūnus.
 solvō, -ere, solvī, solūtum; solvimus
 nōdōs, forēs, pecūniā, aenigmata.
 somniō, -āre; dream.
 somnium, -ī (n.); dream.
 somnus, -ī (m.); somnum capiō sī
 dormiō. Somnus est nōmen, ver-
 bum dormiō.
 sonō, -āre, sonū, sonitum; sonum
 faciō.
 sonō, -i (m.); audimus auribus
 sonōs.
 sordēs, -is (f.); filth.
 sordidus, -a, -um; sī sordidae sunt
 manūs oportet lavāre.
 Sparta, -ae (f.).
 spatium, -ī (n.).
 speciēs, -ēl (f.); appearance, ghost.
 spectātor, -ōris (m.); is qui spectat.
 spectō, -āre.
 spēlunca, -ae (f.); locus cavus.
 spēs, -ēl (f.); hope.
 spolia, -ōrum (n.); spoils.

spondeō, -ēre, spopondi, spōnsum ;
puellam alicui ī mātrimōnum
dō.

spōnsa, -ae (f.) ; bride.

sporta, -ae (f.).

sportula, -ae (f.) ; sporta parva,
cibum continēns.

statim ; sine morā.

statua, -ae (f.).

statira, -ae (f.) ; māgnitūdō corporis.

sternō, -ere, strāvi, strātum ; level,
strike flat.

stilus, -ī (m.).

stō, -āre, steti.

studeō, -ēre, -ui; operam dō; cūrō.

stultus, -a, -um; contrārium est
sapiēns.

sub; (cum abl. et cum acc.).

subitō ; suddenly.

submissus, -a, -um ; submissā vōce,
nōn māgnā vōce.

culcus, -ī (m.) ; dum agricola agrōs
arat culcōs in terrā facit.

sum, esse, fui.

summus, -a, -um.

sūmō, -ere, sūmpsi, sūmptūm.

superbus, -a, -um ; proud.

superlātivus, -a, -um.

superō, -āre ; outstrip.

supplicium, -ī (n.) ; severe punishment.

supplicō, -āre ; vōta faciō ; deō supplicāmus.

surgō, -ere, surrēxi, surrēctum.

sūs, suis (m. f.) ; porcus.

suuī, sua, suum.

tabillūm, -ī (n.) ; pars aedium.

tabula, -ae (f.).

taceō, -ēre, -ui, -itum.

taedium, -ī (n.) ; weariness.

tālis, -e ; such.

tam ; so.

tamen ; ferē idem quod sed.

tandem ; at length.

tangō, -ere, tetigī, tāctum.

tantī ; illō pretiō.

tardus, -a, -um ; slow, late.

Tarentum, -ī (n.).

tegō, -ere, tēxi, tēctum.

templūm, -ī (n.) ; temple.

temptō, -āre ; try.

tempus, -oris (n.) ; (1) time ; (2) tense.

tenebrae, -ārum (f.) ; darkness.

teneō, -ēre, -ui, -tum.

tener, -a, -um ; tender, young.

tenuis, -e.

tergum, -ī (n.).

ternī, -ae, -a.

terō, -ere, trīvī, trītum ; tempus
terō = tempus perdō.

terra, -ae (f.).

terreō, -ēre, -ui, -itum ; frighten.

terribilis, -e ; awful.

tertius, -a, -um ; numerus.

timeō, -ēre ; pericula timēmus.

titulus, -ī (m.) ; tabula scripta.

Titus, -ī (m.).

toga, -ae (f.) ; vestis exterior. Spectā
pāginam quīntam decimam.

togātus, -a, -um ; is togātus est qui
togā vestitus est. Spectā pāginam
quīntam decimam.

tolerō, -āre ; ferō.

tollō, -ere, sustuli, sublātum ; puerī
dextram tollunt sī respondēre volunt. Saepe significat perdō.

tondeō, -ēre, totondī, tōnsum ; capillum secō.

torqueō, -ēre, torsī, tortum ; twist,
torture.

torrēn, torrentis (m.) ; rapidum
flūmen.

tōtus, -a, -um ; whole.

trahō, -ere, traxī, tractum.

trāns ; (cum acc.).

trānseō, -īre, -iī vel -iī, -itum ; eō
trāns.

tredecim ; numerus.

tremō, -ere, -ui.

trēs, tria ; numerus.

trīcēsimus, -a, -um ; numerus.

triumphus, -ī (m.) ; a triumph.

trochus, -ī (m.) ; hoop.

Trōia, -ae (f.).

trucidō, -āre ; necō.

tū.

tuba, -ae (f.) ; trumpet.

tubīcen, -cīnis (m.) ; qui tubā cantat.

tumidus, -a, -um ; is qui tumet vel
tumōrem habet est tumidus.

tumor, -ōris (m.).

tunica, -ae (f.) ; vestis quae sub
cēterī est vestibus.

turpis, -e ; contrārium est pulcher.

tuus, tua, tuum.

tyrannus, -ī (m.) ; rēx. Rēx Britanīae est Georgius.

ubi; where?
 umbra, -ae (f.); shadow.
 umerus, -ī (m.); membrum corporis; īfrā collum sunt tibi duo umeri.
 umquam; ever.
 unda, -ae (f.); fluctus.
 unde; ex quō.
 īndēcim; numerus.
 īndēvīgintī; numerus.
 undique; ab omnibus partibus.
 ūnus, -a, -um; numerus.
 urbs, urbis (f.); Rōma, Corinthus, Sparta sunt urbēs.
 urgeō, -ēre; agō, drive.
 urna, -ae (f.); jar.
 fīsque ad.
 ut.
 uter, utra, utrum.
 uterque, utraque, utrumque; each (of two).
 ūtills, -e; useful.
 ūtor, ūti, ūsus sum; verbum dēpō-nēns (cum ablātivō), use.
 ūva, -ae (f.); vīnum ex ūvis facimus.
 vacuus, -a, -um; contrārium est plēnus.
 valeō, -ēre, -ūī; nōn aegrōtō, sānus sum. Valē=farewell.
 validus, -a, -um; Herculēs erat validus.
 vānus, -a, -um; vacuus, inānis, stultus.
 vārus, -a, -um; intrōrsus curvus.
 vehementer; multā cum vī, māximē.
 vel; (a) or; (b) even.
 vēnālis, -e; for sale.
 vēnātor, -ōris (m.); is quī ferās captat.
 vēndō, -ere, vēndidī, vēnditum; sell.
 vēneō, -ire; be for sale.
 venia, -ae (f.); veniam dō est sinō.
 veniō, -ire, vēnī, ventum.
 venter, -tris (m.); pars corporis, in quam dēscendit cibus.
 vēnumdō, -are, -dedi, -datum; vēndō.
 verberō, -āre.
 verbum, -ī (n.); (a) word; (b) verb.
 Vergilius, -ī (m.); poēta clārissimus.
 vēritās, -ātis (f.); id quod vērum est.
 vērō; in truth.

vertō, -ere, -tī, -sum; verte Roma fit amor.
 vērus, -a, -um; true, real.
 vester, vestra, vestrum.
 vestibulum, -ī (n.); pars aedium; in ātrium fert.
 vestiō, -īre.
 vestis, -is (f.).
 vestrum; gen. pl. prōnōminis tū.
 vetō, -āre, -ūī, -itum; nōn sinō, dicō nōn licet.
 via, -ae (f.); road.
 vibrāns, -ntis; quivering.
 vīcēsimus, -a, -um; numerus.
 victor, -ōris (m.); is quī vincit vel vīcit.
 vīctus, -ūī (m.); penus, cibus.
 videō, -ēre, vīdī, vīsum; oculīs videō.
 Passīvē=I seem.
 vigilō, -āre; nōn dormiō.
 vīgintī; numerus.
 villa, -ae (f.); country house.
 vīncō, -ere, vīci, victum; conquer.
 vīnum, -ī (n.); wine.
 vir, -ī (m.); pater tuus est vir, māter tua est fēmina.
 virga, -ae (f.); pars arboris; virgīs magister puerōs caedit.
 virgō, -inis (f.); puella cuī nōn est maritus.
 viridis, -e; caulis dēbet viridī esse colōre.
 virtūs, -ūtis (f.); virtue, excellence.
 vīs, vim, vī, pl. vīrēs, vīrium, vīribus; force, (pl.) strength.
 vīsus, -ūī (m.); appearance.
 vita, -ae (f.); contrārium est mors.
 Verbum est vivere. Georgius Rēx vīvit, Eduardus nōn vīvit.
 vitium, -ī (n.); fault, defect.
 vīvō, -ere, vīxi, victum; live.
 vocābulum, -ī (n.).
 vocō, -āre.
 volnerō, -āre; volnus dō.
 volnus, -eris (n.); wound.
 volō, -āre.
 volō, velle, volūī; sī librum volō, dīcō "dā mihi librum, dā mihi librum."
 voltus, -ūī (m.).
 voluntās, -ātis (f.); ferē idem quod gaudium.
 vōx, vōcis (f.); voice.

